

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

2024

Charlotte Cavander, Tove Mylläri & Milka Suonpää

Ylen mediasisältöjen hyödyntäminen varhaiskasvatustyössä

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomi

2024 | 71 sivua, 22 liitesivua

Charlotte Cavander, Tove Mylläri & Milka Suonpää

Ylen mediasisältöjen hyödyntäminen varhaiskasvatustyössä

Tämän Ylen Lasten sisällöille toteutetun työn tarkoituksena oli selvittää, miten Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille tarkoitettuja valmiita toimintatuokioita voidaan käyttää varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, sekä ehdottaa, miten Yle voisi kehittää sisältöjä vastaamaan paremmin varhaiskasvattajien tarpeita.

Työn lopputuotos on tutkimustietoa ja kehitysehdotuksia sisältävä materiaalipaketti, joka koskee Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioita. Työn tavoitteena oli hyödyttää koko varhaiskasvatusalaa tarjoamalla Ylelle mahdollisuuksia kehittää parempia apukeinoja pedagogiseen varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja laadukkaaseen toteuttamiseen.

Kehittämistyö sisälsi innovatiivisen ongelmanratkaisun ja tietojen tuottamisen ja arvioinnin, jonka tavoitteena oli tarjota uusia keinoja varhaiskasvatuksen suunnittelun ja toteutuksen järjestämiseen.

Opinnäytetyön teoreettinen pohja perustuu Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, ja se keskittyy lapsen laaja-alaiseen oppimiseen.

Asiasanat:

Sosionomi, kehittämistyö, sosiaalisuus, varhaiskasvatus, oppiminen, osallisuus ja hyvinvointi.

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor of Social Services

2024 | 71 pages, 22 pages in appendices

Charlotte Cavander, Tove Mylläri & Milka Suonpää

Using Yle's Media Content in Early Childhood Education and Care

The purpose of this bachelor's thesis is made for Yle's Children's content, was to research how the ready-made activity sessions intended for early childhood educators by Pikku Kakkonen could be used in planning and implementing early childhood education activities, as well as to suggest how Yle could develop content to better meet the needs of early childhood educators. The final output of the work is a material package containing research information and development suggestions regarding Yle's Pikku Kakkonen activity sessions.

The aim of the work was to benefit the entire field of early childhood education by offering Yle opportunities to develop better aids for pedagogical planning and the quality implementation of early childhood education. The development work included innovative problem-solving and the production and evaluation of information, with the goal of offering new ways to organize the planning and implementation of early childhood education.

The theoretical basis of the thesis is founded on the National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care by the Finnish National Agency for Education, and it focuses on the comprehensive learning of the child.

Keywords:

Bachelor of Social Services, development work, sociality, early childhood education, learning, inclusion, and well-being.

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Kehittämistyön lähtökohdat	8
2.1 Toimintaympäristö ja toimijat	8
2.2 Kehittämistyön tarve ja tausta	9
2.3 Kehittämistyön tavoitteet, kehittämistehtävät ja tuotos	11
3 Varhaiskasvatus Suomessa	14
3.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja toimintamuodot	14
3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet varhaiskasvatusta ohjaavana asiakirjana	15
3.3 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt	16
4 Varhaiskasvatusikäisen lapsen oppiminen	18
4.1 Varhaiskasvatusikäisen lapsen kehitys	18
4.1.1 Alle 1-vuotias lapsi – vauvaikäinen.	19
4.1.2 1–3-vuotias lapsi – taaperoiikäinen.	21
4.1.3 3–5-vuotias – leikki-ikäinen lapsi.	22
4.2 Laaja-alaisen oppimisen osaamisalueet	23
4.3 Oppimisen alueet	27
5 Mediakasvatus	32
5.1 Medioiden asema yhteiskunnassa ja osana lapsen kehitystä	32
5.2 Yle median edustajana ja lastensisältöjen tuottajana	33
6 Kehittämistyö käytännössä	35
6.1 Kehittämisprosessi	35
6.2 Kehittämismenetelmät	38
6.2.1 Puolistrukturoitu haastattelu varhaiskasvatuksen työntekijöille	38
6.2.2 Haastattelumetodit	41
6.2.3 Sisällönanalyysi	42
6.3 Yhteistyö toimeksiantajan kanssa	44

7 Kehittämistyön tuotos ja tulokset	46
7.1 Kehittämistyön tulokset	46
7.2 Kehittämisehdotukset	48
7.2.1 Kehittämisehdotukset tulosten perusteella	48
7.2.2 Muut toimeksiantajalle tarjottavat kehittämisehdotukset	52
7.3 Lopputuotos	54
7.4 Tulosten esittely toimeksiantajalle ja sidosryhmille	55
8 Pohdinta ja arviointi	57
8.1 Kehittämistyön luotettavuus ja eettisyys	57
8.2 Toimeksiantajan palaute kehittämistyön tuloksista	59
8.3 Ammatillinen kasvu ja työskentelyn itsearviointi	60
8.4 Työn tulosten arviointi ja tulevaisuuden mahdollisuudet	65
Lähteet	68

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Liite 2. Yhteistyö toimeksiantajan kanssa

Liite 3. Tuotos

Liite 4. Saatekirje

1 Johdanto

Tämän kehittämispainotteisen opinnäytetyön aihe on Ylen Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnattujen mediasisältöjen hyödyntäminen varhaiskasvatustyössä. Kehitettäessä varhaiskasvatusta on keskeistä käsitellä esimerkiksi kokonaisvaltaista oppimista ja varhaiskasvatuksen laatua (Eerola-Pennanen ym. 2022, 26). Tämän takia halusimme selvittää, miten Ylen Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnattuja toimintatuokioita voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa, ja miten Yle voisi kehittää näitä toimintatuokioita vastaamaan paremmin varhaiskasvatuskentältä nousseisiin tarpeisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määriteltyjen lapsen laaja-alaisen oppimisen osa-alueiden näkökulmasta. Kehittämistyömme perustuu siis näiden toimintatuokioiden laadun parantamiseen huomioiden kokonaisvaltaisen oppimisen.

Varhaiskasvatuslain 1:2:ssa varhaiskasvatus määritellään lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Tämä on siis pohjimmainen varhaiskasvatuksen vaatimus, johon kehittämistyömme vastaa omalta osaltaan tarjoamalla myös varhaiskasvattajille mahdollisuuden päästä kehittämään Ylen Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnattuja toimintatuokioita, jotka perustuvat pedagogiikkaan. Toimeksiantajallamme oli tarve kehittää sisältöjään vastaamaan tarkemmin kohderyhmän tarpeisiin eli tässä tapauksessa varhaiskasvatusikäisten lasten ja heidän kasvatuksestaan osaltaan vastaavien varhaiskasvatuksen työntekijöiden tarpeisiin varhaiskasvatuksen työkentällä. Kehittämistyömme avulla lisäsimme myös tietoa ja saatoimme valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaisia Ylen Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnattuja veloituksettomia varhaiskasvatuksen työkaluja paremmin kohderyhmän tietoisuuteen.

Kehittämistyömme näkökulma keskittyi varhaiskasvatusalan ammattilaisten näkökulmiin laadullisella haastattelulla kerätyn aineiston perusteella.

Laadullisen haastattelun avulla pyrittiin saamaan vastaukset kehittämiskysymyksiimme. Kehittämiskysymyksemme liittyivät siihen, miten Ylen lasten Pikku Kakkosen toimintatuokiot vastaavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevia lapsen laaja-alaisen oppimisen osa-alueita, miten toimintatuokioita hyödynnetään varhaiskasvatuksessa, millaisia toimintatuokioita varhaiskasvatuksen työntekijät kaipaivat työnsä tueksi ja miten näitä toimintatuokioita voitaisiin edelleen kehittää. Kehittämiskysymyksiä käsittelemme tarkemmin luvussa 2.

Näiden kehittämiskysymysten avulla pyrittiin luomaan aitoon tarpeeseen pohjautuvia kehittämissuhteita toimeksiantajalle. Kehittämistyömme tuloksista voidaan todeta, että saimme laadullisten haastattelujen avulla vastaukset kehittämiskysymyksiin, ja pystyimme täten hyödyntämään aineistoa uuden tiedon tuottamisen tukena.

Kehittämistyömme tietoperustassa avaamme ensin tarkemmin kehittämistyömme lähtökohtia, sekä avaamme työskentelymme kannalta tärkeimmät teoreettiset käsitteet ja teemat. Tämän jälkeen kuvailemme kehittämistyömme prosessin etenemisen ja käytännön toteutuksen, sekä kehittämistyön tulokset ja niistä tehdyt johtopäätökset ja kehittämissuhteet. Kehittämistyötämme arvioidaan vielä lopuksi sekä eettisestä näkökulmasta että toimeksiantajalta saamamme palautteen pohjalta, ja viimeisenä arvioimme vielä tiiminä omaa toimintaamme ja ammatillista kasvuamme tämän kehittämistyön prosessissa.

Tämä kehittämistyö on kolmen Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijan (AMK) toteuttama, ja kehittämistyömme tuotokseen voi tutustua myös tämän opinnäytetyön liitteissä.

2 Kehittämistyön lähtökohdat

2.1 Toimintaympäristö ja toimijat

Kehittämisympäristönä tässä kehittämistyössä oli varhaiskasvatuskenttä, vaikka aihe sivuaakin media-alaa. Varhaiskasvatuksen näkökulma on kuitenkin se keskeinen näkökulma, joka työtämme on ohjannut, sillä tavoitteena oli tuottaa hyötyä toimeksiantajalle kuluttajien, tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmasta, mutta myös tuoda uusien ja parempien toimintatuokioiden kautta hyötyä nimenomaan näille varhaiskasvatuksen työntekijöille heidän arjessaan. Käytännön työ toteutettiin pääasiassa etänä kolmesta kaupungista: Nokialta, Helsingistä ja Kaarinasta.

Yhteistyö toimeksiantajan kanssa tapahtui sekä etäyhteydellä muun muassa sähköpostitse ja etätapaamisina että kasvotusten Ylen Tampereen toimipisteessä Tohlopin Mediapoliksella. Toimeksiantajan kanssa tehtävää yhteistyötä kuvaamme vielä myöhemmin työssämme tarkemmin.

Opinnäytetyöryhmällä on ollut myös käytössään kaikki Ylen tarjoamat omat työkalut, kuten YleGPT, jolla tämän opinnäytetyön aineistoa on voitu analysoida kehittämistyötä tehneiden opiskelijoiden oman työn tukena.

Työn aktiivisena toteuttajana toimi kolme Turun ammattikorkeakoulun sosionomikoulutuksen (AMK) opiskelijaa. Toimeksiantajana toimi Yleisradio Oy, tässä työssä kirjoitusasuna Yle, joka on toimeksiantajan itse toivoma brändillinen tapa kirjoittaa nimi. Tarkemmin eriteltynä toimeksiantaja on Ylen lasten sisällöt/Pikku Kakkonen.

Yle on suomalainen julkisen median yhtiö, jonka toimintaa rahoitetaan verovaroin. Se on ollut toiminnassa lähes sata vuotta, ja sen omistaa Suomen valtio eli kaikki kansalaiset. Ylen palveluksessa toimii noin 2900 vakituista työntekijää. Yle ei saa esittää mainoksia ja on riippumaton, eli se ei anna ulkopuolisten tahojen vaikuttaa sisältöihinsä. Yle noudattaa sisältöjensä luomisessa lakia ja toimittajien ammattiohjeita. Laki määrää, että suomalaisilla

on oikeus saada Ylen sisältöjä, joiden tulee vahvistaa Suomen demokratiaa ja kulttuuria. Ylellä on myös velvollisuus edistää sitä, että ymmärrämme toisiamme ja että olemme keskenämme tasa-arvoisia. (Yle 2024a.)

Ylen tuottamiin sisältöihin kuuluu laaja kattaus ohjelmia, kuten urheilua, uutisia, kulttuuria ja viihdettä, lasten- ja nuortenohjelmia. Näitä sisältöjä jaetaan Ylen omissa kanavissa, jotka ovat kolme tv-kanavaa, kuusi radiokanavaa ja verkkopalvelut yle.fi, svenska.yle.fi ja Yle Areena. Sisältöjä tehdään 12 eri kielellä ja 31 eri paikkakunnalla. Kielet ovat suomi, ruotsi, saamen kielet, suomalainen viittomakieli, suomenruotsalainen viittomakieli, romani, karjala, englantia, venäjä ja ukraina. Lisäksi Yle tekee ohjelmia myös selkosuomeksi ja selkoruotsiksi. Yle tekstittää tv-ohjelmia ja tekee ohjelmia myös viittomakielellä ja selkokielellä. (Yle 2024a.)

Yhteyshenkilönä kehittämistyön aikana Ylessä toimi Pikku Kakkosen vastaava tuottaja. Kuten ylempänä mainitsimme, kehittämistyön toteutukseen osallistui osaltaan myös useita varhaiskasvatuksen työntekijöitä vastaamalla luomaamme laadulliseen haastatteluun.

2.2 Kehittämistyön tarve ja tausta

Kehittämistyön aiheena oli selvittää, miten hyvin varhaiskasvattajille suunnatut valmiit toimintatuokiot, joita tuottaa Ylen lasten sisältöihin kuuluva Pikku Kakkonen, toimivat Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin suhteutettuna, ja millaisia toimintatuokioita varhaiskasvatuskentän työntekijät toivoisivat työnsä tueksi. Tarkoituksena oli siis perehtyä siihen, millaisia valmiita toimintatuokioita Ylen Pikku Kakkosella on jo varhaiskasvattajille olemassa ja miten tätä materiaalia mahdollisesti hyödynnetään varhaiskasvatuksen työkentällä, ja millaiselle materiaalille olisi vielä tarvetta.

Ylen lasten sisällöt on viime vuosina alkanut työstää materiaaleja varhaiskasvattajille Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin pohjautuen. Näitä materiaaleja, ja erityisesti varhaiskasvattajille suunnattuja toimintatuokioita on

työstetty yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa, kuten esimerkiksi lastenpsykologien ja varhaiskasvatuksen opettajien. Yle on jo aiemmin pyrkinyt kartoittamaan nimenomaan varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmia Webropol -kyselyn muodossa. Kyselyn tavoitteena oli hankkia tietoa siitä, millaisia sisältöjä varhaiskasvattajat toivoisivat Ylen lasten sisällöiltä työnsä tueksi, mutta kyselyiden tulokset eivät saaneet aikaan laajempaa vaikutusta. Toimeksiantajamme pohti, johtuiko tämä mahdollisesti kysymysten muotoilusta, ja lupasi toimittaa meille aikaisemman kyselytutkimuksen kysymykset ja tulokset oman työemme tueksi, jotta voisimme oppia tästä aikaisemmasta kokeilusta.

Yle Pikku Kakkosen kyselyyn oli vastannut yhteensä 374 varhaiskasvatuksen oletettua ammattilaista. Käytämme tässä termiä oletettu, koska emme voi verifioida vastaajien todellista osaamista tai ammattia aineiston perusteella. Kyselyssä 235 vastasi, että ei ollut käyttänyt Pikku Kakkosen valmiita toimintatuokioita työssään. Tämä vastaa prosenttimääräisesti sitä, että vastaajista 63 % ei ollut käyttänyt toimintatuokioita työssään ja 37 % oli käyttänyt. Kysyttäessä ovatko varhaiskasvattajat käyttäneet Pikku Kakkosen ohjelmia ja niiden oheismateriaaleja työssään, vastasi 81 % kyllä, ovat käyttäneet. (Yle 2023b.)

Ylellä on tarkoitus jatkaa varhaiskasvatuksen ammattilaisille suunnattujen materiaalien jatkokehittämistä keväällä 2024, sekä julkaista kaksi jo tuotettua kokonaisuutta. Näiden materiaalien osalta Yle toivoi työn aloittamisen yhteydessä, että tämän opinnäytetyön avulla pystyttäisiin jo hieman pohjustamaan tuotosten julkaisua siten, että varhaiskasvatuskentällä oltaisiin tietoisia myös näistä tulevista materiaaleista. Kaikkia tässä opinnäytetyössä tarkasteltuja materiaaleja ei siis ollut vielä kehittämisaineistoa kerättäessä julkaistu yleisesti käyttäjien saataville, mutta toimeksiantaja toivoi meidän pystyvän huomioimaan myös nämä materiaalit työssämme. Tavoitteenamme oli, että tällä kehittämistyöllämme voisimme tukea toimeksiantajaamme varhaiskasvattajille suunnattujen sisältöjen jatkokehittelyssä ja jo työn aikana lisätä kohderyhmän tietoisuutta tulevista materiaaleista.

Tutkimuksellinen kehittämistyö ja innovaatio-osaaminen kuuluvat sosionomin osaamiskompetensseihin (SOAMK 2023). Tähän kuuluu kyky innovatiiviseen ongelmanratkaisuun, eli kyky kehitellä erilaisia ratkaisuja sosiaalialalla ilmeneviin haasteisiin ja epäkohtiin, sekä kyky tuottaa ja arvioida tietoa ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi (Raatikainen ym. 2020, 21). Innovatiivisuuden näkökulma kehittämistyöhömmä syntyy siitä, että vaikka emme tuottaneet toimeksiantajallemme valmista sisältöä varhaiskasvattajien tarpeen pohjalta, tarjosimme heille mahdollisuuden suunnitella sisältöjään tulevaisuudessa entistä kohdennetummin. Pyrimme työllämme siis mahdollistamaan sen, että Yle voisi kehittää ja tarjota uusia ja parempia keinoja varhaiskasvatuksen pedagogisen suunnittelun ja toteutuksen järjestämiseen, millä on yhteys myös varhaiskasvatuksessa olevien lasten hyvinvointiin ja kehitykseen.

Kehittämistyömme aikana syntyneet kehittämisehdotukset toimeksiantajalle syntyivät kehittämistyön aikana kerätyn aineiston perusteella, ja tästä aineistosta me kehittämistyötä tekevät opiskelijat loimme toimeksiantajan toiveesta myös omia kehittämisehdotuksiamme, eli toimme toimeksiantajalle aineiston lisäksi myös omaa innovatiivista ajatteluaamme.

2.3 Kehittämistyön tavoitteet, kehittämistehtävät ja tuotos

Kehittämistyömme tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajallemme aitoihin kokemuksiin ja näkemyksiin perustuvaa, ammattilaisilta saatua tietoa siitä, miten Ylen Pikku kakkosen toimintatuokioita hyödynnetään varhaiskasvatustyössä, ja miten varhaiskasvatuksen ammattilaiset toivoisivat toimintatuokioita kehitettävän nimenomaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Lisäksi kehittämistavoitteena oli saada tietoa siitä, miten olemassa olevista Ylen varhaiskasvattajille suunnatuista Pikku Kakkosen toimintatuokioita voisi täydentää vastaamaan paremmin Varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen alueita. Kehittämistavoitteena oli myös saada näitä sisältöjä helpommin kohderyhmän saavutettavaksi.

Kehittämistehtävänä oli luoda haastattelujen pohjalta toimeksiantajalle analyttinen, mutta myös toiminnallinen esitys siitä, millaisia toimintatuokioita ja

sisältöjä varhaiskasvattajat toivovat työnsä tueksi, ja miten toimintatuokioita voitaisiin täydentää vastaamaan paremmin Varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen alueita. Työelämän tutkimusaiheiden on Vilkan (2021, 58–59) mukaan lähdettävä toimeksiantajan lähtökohdista ja tarpeista, sekä pyrittävä tuottamaan toimeksiantajalle aitoa käytännön hyötyä toimintaan ja käytäntöihin liittyen. Tämä huomioitiin siis myös kehittämistyötä ja sen aihetta suunnitellessa.

Kehittämistyömme tuotos koostuu kahdesta osasta – muodostimme toimeksiantajallemme työn aikana kerätyn aineiston pohjalta esityksen siitä, miten Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille tuotetut valmiit toimintatuokiot koetaan varhaiskasvattajien käytössä ja mitä varhaiskasvatuksen työkentällä kaivattaisiin työn tueksi. Lisäksi esityksessä on ehdotuksia siitä, miten olemassa olevia Ylen varhaiskasvattajille suunnattuja Pikku Kakkosen toimintatuokioita voisi täydentää vastaamaan paremmin Varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen alueita.

Kehittämiskysymysten avulla pyrittiin siis selvittämään sitä, miten Ylen lasten Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnatut toimintatuokiot vastaavat varhaiskasvatuksen tarpeisiin jo entuudestaan ja minkälaisille toimintatuokioille olisi varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmasta lisätarvetta, sekä sitä, miten näitä Ylen varhaiskasvattajille suunnattuja toimintatuokioita voitaisiin tuoda paremmin varhaiskasvatuksen työntekijöiden saataville.

Kehittämiskysymykset olivat seuraavanlaiset:

1. Miten Ylen lasten Pikku Kakkosen toimintatuokiot, jotka ovat saatavilla osoitteesta <https://yle.fi/aihe/lapset/varhaiskasvattajille>, vastaavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esitettyihin lapsen laaja-alaisen oppimisen osa-alueisiin, ja millaista sisältöä tarvittaisiin lisää näihin liittyen?
2. Miten näitä Ylen varhaiskasvatukseen suunnattuja toimintatuokioita voidaan hyödyntää pedagogisessa suunnittelussa ja toteutuksessa varhaiskasvatusympäristössä?

3. Millaisia valmiita toimintatuokioita varhaiskasvatuksen työntekijät kaipaisivat työnsä tueksi?

Tutkimus- ja kehittämistyössä työskentelyn on tärkeää vastata toimeksiantajan omiin arvoihin huolehtimalla siitä, että työtä tehdään toimeksiantajan arvojen, painopistealueiden ja strategian mukaisesti (Vilka 2021, 59). Yle on julkaissut omilla internetsivuillaan kaikkien nähtävillä muun muassa omat toimintaperiaatteensa, jotka pitävät sisällään muun muassa organisaation strategian sekä yläläisten eettiset periaatteet (Yle 2023c). Ylen toiminnan eettiset periaatteet pohjautuvat Ylen arvoihin, ja näitä eettisiä periaatteita kaikkien odotetaan noudatettavan riippumatta siitä, onko kyseessä Ylen oman henkilöstön jäsen, freelancer vai muunlainen yhteistyökumppani (Yle 2023d). Tämä asetti myös tätä kehittämistyötä tekeville opiskelijoille vaatimuksen siitä, että kaiken työskentelymme oli vastattava Ylen arvoja ja oltava organisaation eettisten periaatteidensa mukaista.

Varhaiskasvatuksen toiminnan on oltava suunnitelmallista ja perustuttava pedagogiikkaan (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 1:2). Tavoitteenamme oli, että Ylelle tutkimuksen perusteella tuotettu esitys voisi auttaa Yleä tuottamaan varhaiskasvattajille arvokasta, maksutonta materiaalia pedagogiikan suunnitteluun ja toteutukseen varhaiskasvatuksen hektisen arjen keskelle. Ylen varhaiskasvattajille suunnatut sisällöt pohjautuvat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esitettyihin lapsen laaja-alaisen oppimisen osa-alueisiin, eli toimintatuokiot on suunniteltu nimenomaan varhaiskasvatuksen pedagogiikan pohjalta (Yle 2023e).

3 Varhaiskasvatus Suomessa

3.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja toimintamuodot

Varhaiskasvatuslain 1:2:ssa varhaiskasvatus määritellään lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatukseen, opetuksen ja hoidon muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus on osana elinikäistä oppimista ja varhaiskasvatuksen kehittämistyössä on olennaista käsitellä esimerkiksi varhaiskasvatuksen laatua ja kokonaisvaltaista oppimista (Eerola-Pennanen ym. 2022, 26). Valtioneuvosto (2021, 25) määrittelee varhaiskasvatuksen esi- ja perusopetuksen ohella sivistyspalveluksi ja keskeiseksi arjen ympäristöksi, jossa lasten osallisuus ja toimijuus pääsevät toteutumaan.

Varhaiskasvatuslain 1:3:ssa varhaiskasvatuksen tavoitteiksi määritellään muun muassa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden, lasten yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistaminen, sekä lapsen yksilöllisten tuen tarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen. Valtioneuvoston (2021, 25) mukaan laadukas ja yhdenvertainen varhaiskasvatus tasoittaa lasten henkilökohtaisista taustoista johtuvia hyvinvointieroja ja eriarvoisuutta.

Hyvinvointialueiden ja kuntien vastuulla on järjestää lapsiperheille tarvittavat palvelut lasten hyvinvoinnin ja turvallisen kehityksen turvaamiseksi. Kuntien vastuulla on järjestää tarvittavaa tukea lapsille muun muassa varhaiskasvatuksen muodossa. Tällainen toiminta on ennaltaehkäisevää lastensuojelua, eli lasten hyvinvoinnin turvaamista varhaisessa vaiheessa, eikä se edellytä perheeltä lastensuojelun asiakkuutta. (THL 2023a.) YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksessa (60/1991, 3 artikla) painotetaan, että kaikessa lasta koskevissa päätöksissä ja häneen liittyvässä toiminnassa on otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu. Myös varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja järjestettäessä on aina huomioitava ensisijaisesti lapsen etu (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 2:4).

Suomessa varhaiskasvatusta toteutetaan kolmessa eri muodossa. Perheillä on oikeus valita halutessaan muun muassa päiväkodin ja perhepäivähoidon väliltä. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018 1:1; OPH 2023.) Nämä ovat ehkä perinteisempiä varhaiskasvatuksen muotoja, joissa päivästrukturi on usein samanlainen päivittäisen sisällön vaihdellessa. Varhaiskasvatukseen osallistuminen ei kuitenkaan ole velvoittavaa, ja monet valitsevatkin näiden vaihtoehtojen sijasta pitää pienet lapset kotona vanhemman jäädessä vielä vanhempainvapaalle. Tällöinkin lapsi voi kuitenkin osallistua varhaiskasvatustoimintaan esimerkiksi perhekerhojen muodossa (OPH 2023). Avoimet perhekerhot ovat maksutonta avointa varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatukseen ovat oikeutettuja sellaiset lapset, jotka eivät ole vielä saavuttaneet oppivelvollisuuskäikää, sekä erityisissä olosuhteissa, tilannekohtaisesti myös sitä vanhemmat lapset (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 1:1). Riippumatta siitä, osallistuuko lapsi esimerkiksi päiväkotitoimintaan vai avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan, toimintaa ohjaavat samat varhaiskasvatukseen liittyvät lait ja laadulliset velvoitteet (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 1:1).

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet varhaiskasvatusta ohjaavana asiakirjana

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen valmisteleva valtakunnallinen julkaisu, jonka tarkoituksena on edistää yhdenvertaista varhaiskasvatusta koko maassa, sekä ohjata varhaiskasvatuksen kehittämistä. Siinä määritellään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisiä sisältöjä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisältö. Julkaisussa määritetään myös huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä monialaiseen työskentelyyn liittyviä seikkoja. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 5:21.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on suunniteltu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät ja oppivat muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa (OPH 2022, 23).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toimii valtakunnallisena työkaluna paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien ja lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman luomisessa. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnat, kuntayhtymät ja yksityiset palveluntuottajat, jotka järjestävät varhaiskasvatusta, suunnittelevat paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta, ja tähän paikalliseen suunnitelmaan tulee sisällyttää muun muassa yhteistyö varhaiskasvatuksen, opetuksen ja viranomaisten välillä, sekä esitys yhteistyörakenteista (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 5:22). Näistä paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista johdetaan vuorostaan lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, joissa kuvataan Varhaiskasvatustalain (540/2018, 5:23) mukaan lapsen henkilökohtaisen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen tavoitteet ja ne toimenpiteet, joilla näihin tavoitteisiin pyritään pääsemään. Voidaan siis ajatella, että varhaiskasvatusta toteutetaan edeten valtakunnallisista, yhteisesti sovitusta asioista vaihe kerrallaan kohti yksilöllistettyä varhaiskasvatusta.

3.3 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Ympäristön, jossa varhaiskasvatusta toteutetaan, tulee olla lapsen kehitystä, hyvinvointia ja oppimista edistävällä tavalla suunniteltu, ja suunnittelussa tulee ottaa huomioon lapsen ikä ja tarpeet. Varhaiskasvatuksen toimintatilan tulee olla turvallinen ja terveellinen sekä esteetön. Varhaiskasvatustympäristössä lasta tulee suojella kaikenlaiselta kiusaamiselta ja väkivallalta.

(Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 2:10.) Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöillä tarkoitetaan niitä tiloja, paikkoja, yhteisöjä, välineitä sekä tarvikkeita, joiden avulla lasten oppimista, kehitystä ja vuorovaikutusta pyritään tukemaan (OPH 2022, 36).

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöstä voidaan käyttää myös pedagogisen toimintaympäristön käsitettä, johon sisältyy oppimisympäristön teoreettinen perusta. Pedagoginen ympäristö voidaan jakaa fyysisiin puitteisiin, ihmisen henkilökohtaiseen tulkintaan ympäristöstä ja ympäristön yhteiskunnallisiin,

yhteisöllisiin ja intersubjektiivisiin merkityksiin. (Raittila & Siippainen 2022, 293–296.)

Fyysisiä puitteita ovat huonetila, kalusteet ja välineet. Nämä mahdollistavat toiminnan sekä määrittävät ja ohjaavat toiminnan luonteen. Kasvattajat ovat huolehtimassa fyysisen ympäristön järjestämisestä osana tavoitteellista pedagogiikkaa. Ihmisen henkilökohtainen tulkinta ympäristöstä tarkoittaa sitä, että jokainen kokee ja näkee ympäristön eri tavalla tehden siitä henkilökohtaisen tulkinnan. Tämän takia on keskeistä havaita ja kuunnella lasten kertomia tulkintoja varhaiskasvatuksen pedagogisesta ympäristöstä, kun monipuolistetaan oppimisympäristöjä ja kokeillaan uusia työtapoja. Ympäristön yhteiskunnalliset, yhteisölliset ja intersubjektiiviset merkitykset puolestaan tarkoittavat sitä, että pedagoginen toimintaympäristö rakentuu myös näiden tekijöiden puitteissa, esimerkiksi asetuksella säädellään lasten ja aikuisten määrää ryhmässä. Myös varhaiskasvatuksen työyhteisö rakentaa pedagogista toimintaympäristöä omilla arjen käytänteillä. (Raittila & Siippainen 2022, 294–297.)

Nämä edellä kuvatut kolme tasoa, joista pedagoginen toimintaympäristö rakentuu, ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa arjen eri tilanteissa. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toimintaympäristö siis muuttuu riippuen tilanteesta ja rakentuu alati arjen käytänteissä. (Raittila & Siippainen 2022, 298.)

4 Varhaiskasvatusikäisen lapsen oppiminen

4.1 Varhaiskasvatusikäisen lapsen kehitys

Kuten jo ylempänä kerroimme, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu sen ajatuksen pohjalta, että lapset kehittyvät, kasvavat ja oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa (OPH 2022, 23). Tästä muodostuu oppimiskäsitys, jonka perusteella varhaiskasvatuksen toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti. Opetushallituksen (2022, 24) mukaan lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja oppivat kokonaisvaltaisesti kaiken toiminnan ohessa myös tiedostamattomasti. Kangas ym. (2021, 22) kirjoittavatkin, että sosiokulttuurisen oppimiskäsityksen mukaan lapsen oppiminen ei pääty esimerkiksi toimintatuokion päätyttyä, vaan oppiminen jatkuu yli opetustuokioiden rajojen. Varhaiskasvatuksessa toimintaa suunnitellaan sekä viitteellisen ikätasoisien kehityksen pohjalta että nämä lapsille ominaiset oppimistavat huomioiden. Toimintaa tulee suunnitella viitteellisten tavoitteiden lisäksi myös lasten yksilöllisiä ominaisuuksia kunnioittaen.

Tutkimustiedon mukaan lapset oppivat paremmin kasvattajan osallistuessa leikkiin, sillä kasvattajan läsnäolo leikissä tukee lasten leikkiä ja oppimiskokemuksia. Sekä ikätovereiden että aikuisten kanssa toimiminen ja leikkiminen auttavat lapsia omaksumaan kulttuurisia ajattelu- ja toimintatapoja. (Lehtinen & Koivula 2017, 178.) Opetushallituksen (2022, 40–41) mukaan leikkiä voidaan pitää lapselle luonnollisena tapana toimia ja elää, ja lapselle leikin opettavaisuus on vielä osittain tiedostamatonta. Varhaiskasvatuksen leikkiympäristöjä tulee siis suunnitella lapsilähtöisesti, rakentaen toimintaa lasten omien aloitteiden mukaan, mutta kokonaisvaltainen pedagogiikka mielessä. Kasvattajan tulee siis mahdollistaa varhaiskasvatuksen arjessa se, että lapset saavat oppia myös näillä heille itselleen tiedostamattomilla tavoilla. Eri-ikäiset lapset leikkivät eri tavoin, ja heidän oppimisvalmiutensa eroavat toisistaan sekä yksilöllisesti että ikätason mukaan. Opetushallituksen (2022, 24)

mukaan leikki on lapselle sekä tärkeä oppimisen väline että tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia, mutta leikillä on myös itseisarvo lapselle – se on siis tärkeää lapselle ilman pedagogista näkökulmaakin, riippumatta lapsen iästä. Seuraavaksi avaamme näitä eri ikäkausien kehitysvaiheita ja tehtäviä, ja tarkastelemme lapsen kehitystä eri ikäkausien leikkitapojen kautta juuri leikin merkityksen vuoksi.

4.1.1 Alle 1-vuotias lapsi – vauvaikäinen.

Alle 1-vuotias, vauvaikäinen lapsi on vielä monella tapaa hyvin kehittymätön, ja vaikka Suomessa esimerkiksi päiväkotiin tai perhepäivähoitoon siirrytään yleensä aikaisintaan noin yhdeksän kuukauden iässä, on tärkeää huomioida työssämme myös alle 1-vuotiaan kehitysvaiheita, sillä myös nämä pienimmät lapset voivat osallistua varhaiskasvatukselliseen toimintaan esimerkiksi avoimessa varhaiskasvatuksessa. Mikäli lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen esimerkiksi päiväkodissa tai perhepäivähoidossa jo alle 1-vuotiaana, tulee hänen kehitystasonsa huomioida tietenkin myös varhaiskasvatusympäristössä.

Alle 1-vuotias lapsi on vielä motorisesti hyvin kehittymätön, vaikka ensimmäisen elinvuoden aikana lapsi ottaakin suuria harppauksia kehityksessään. Vauvaikäinen lapsi on vielä hyvin riippuvainen ympäristönsä ihmisistä ja heidän huolenpidostaan, ja lapsen kehitys pohjautuukin vahvasti vuorovaikutukseen ympäristön kanssa. Ensimmäisen elinvuoden aikana lapsi harjoittelee vuorovaikutusta peilaamalla esimerkiksi hoivaajiaan, ja harjoittelee sekä karkeamotorisia että hienomotorisia taitoja. Pieni lapsi ottaa lähes kaikessa mallia ympärillään olevista ihmisistä, erityisesti ensisijaisista hoitajistaan, ja kiintymyssuhteen on esitetty muodostuvan ensimmäisen elinvuoden aikana. (Korhonen 2021.) Sariola ym. (2014, 139) kirjoittavat myös, että

kiintymyssuhdemallit kehittyvät ensimmäisten elinvuosien aikana, eli pelkkä vauvavuosi ei ole ratkaisevin lapsen kiintymyssuhteiden kannalta.

Kiintymyssuhde luo pohjaa lapsen vuorovaikutustaidoille ja turvallisuudentunteelle, ja turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsi kokee, että hänen tarpeisiinsa ja viesteihinsä vastataan oikea-aikaisesti, mikä tukee hänen kehitystään ja hyvinvointiaan (THL 2023b). Tällaista turvallista kiintymyssuhdetta voidaan pitää tavoitteena kiintymyssuhteissa. Pieni vauva kokee asiat fenomenologisen muistinsa kautta, eli hän kokee fysiologisia tuntemuksia erilaisissa stressaavissa tilanteissa, kuten nälässä ja kivussa – mikäli lapsi jää näissä tilanteissa ilman asianmukaista hoivaa ja reaktiota hoivaajalta, voi hänen neuropsykologinen kehityksensä ja tunne-elämänsä kehitys häiriintyä (Sariola ym. 2014, 137–138). Vauvavuoden loppupuoliskolla lapsi alkaa yleensä myös vierastaa, ja kokee eräänlaista eroahdistusta, erityisesti joutuessaan eroon ensisijaisesta hoitajastaan (Korhonen 2021), mikä voi aiheuttaa haasteita esimerkiksi varhaiskasvatuksen aloittamisen siirtymävaiheessa. Kun vahvasti vierastava lapsi aloittaa päivähoidon päiväkodissa tai perhepäivähoidossa, tulee kasvattajien pyrkiä luomaan lapselle turvallinen kiintymyssuhde myös varhaiskasvatusympäristössä. Kalland (2011, 149) mainitsee päivähoidossa lapsen kehitystä vaarantavaksi tekijäksi muiden tekijöiden ohessa lapsen liian nuoren iän. Päivähoitoa tulee siis suunnitella ja toteuttaa varhaiskasvatuksen toimintamuodosta riippumatta riskitekijät huomioiden, jotta iästä riippumatta lapset saavat varhaiskasvatusympäristöstä enemmän kasvuaan ja hyvinvointiaan suojaavia tekijöitä. Alle 1-vuotiaan lapsen varhaiskasvatustoiminnassa voidaan esimerkiksi pyrkiä vahvistamaan hoivakokemuksia toimintatuokioilla – esimerkiksi avoimen varhaiskasvatuksen puolella järjestetään usein vanhemman ja vauvan väliseen vuorovaikutukseen keskittyvää toimintaa esimerkiksi vauvahieronnan ja erilaisten peilaamisleikkien avulla. Koska vauvaikäinen kokee vahvasti

fenomenologisesti eli fysiologisesti erilaiset tilanteet, on tärkeää suunnitella toimintaa siten, että lapsi saa positiivisia fysiologisia kokemuksia. Tällaisen toiminnan voidaan nähdä pyrkivän lapsen emotionaalisten ja kehityksellisten tarpeiden huomioimiseen, mikä tekee siitä lapsilähtöistä.

4.1.2 1–3-vuotias lapsi – taaperoikäinen.

1–3-vuotiaat lapset alkavat kiinnostua enemmän muiden lasten seurasta, mutta heidän kykynsä toisten huomioimiseen ja muun muassa tavaroiden jakamiseen on vielä kehittymätöntä. Kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat, kun lapsi oppii sanoittamaan ajatuksiaan ja tunteitaan. Lapsi tarvitsee kuitenkin vielä paljon tukea tunnesäätelyynsä, ja uhmakäyttäytyminen on tyypillistä tässä kehitysvaiheessa. Taaperoikäisellä lapsella jopa laidasta laitaan vaihtelevat tunteet ovatkin suuressa roolissa tässä kehitysvaiheessa, sillä lapsen ymmärrys omasta minuudestaan vahvistuu hänen alkaessaan ymmärtää olevansa erillinen yksilö vanhemmistaan. (Korhonen 2021.)

Taaperoryhmässä, eli alle 3-vuotiaiden ryhmässä leikkiä voidaan pitää lasten ja aikuisten välisenä luonnollisena yhdessäolon muotona, joka edistää yhteisen ymmärryksen rakentumista, ylläpitämistä ja korjaamista (Ahonen & Roos 2021). Alle 3-vuotiaiden leikeissä toiminta saattaa vaikuttaa aikuisen silmin vielä hyvinkin alkukantaiselta, mutta jopa pienimpien lasten leikillä on tärkeä tehtävä lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen edistämisessä. Alle 3-vuotiaiden leikkiä voidaan ajatella enemmänkin leikillisyytenä, joka näkyy kaikissa arkisissa toiminnoissa, kuten esimerkiksi ruokailutilanteissa – pieni lapsi saattaa yhdistää leikin ruokailuun esimerkiksi siten, että hänen mielikuvituksensa voi tulkita ruuan muotoja esimerkiksi eläimiksi (Ahonen & Roos 2021). Tämän vuoksi lapsen elämässä olevien aikuisten tuleekin kiinnittää huomiota

siihen, että pieni lapsi saa leikkiä omalla tavallaan ja tätä kannustetaan siihen, vaikka leikki sellaisenaan ei ehkä aikuisten mielestä aina olisikaan täysin hetkeen sopivaa. Leikki on lapsille tärkein oppimisen väline ja se tuottaa lapsille iloa, toimimalla samalla myös lasten luonnollisena vuorovaikutuksen keinona (Ahonen & Roos 2021), kuten tässä opinnäytetyössä on jo useasti painotettu, ja tätä lasten luonnollista leikkiä tulee tukea.

4.1.3 3–5-vuotias – leikki-ikäinen lapsi.

Leikki-ikäisen lapsen psykologinen kehitys on pääsääntöisesti jo saavuttanut sen pisteen, että lapsi käsittää ainakin jossain määrin oman minuutensa selkeästi erillisenä muista ihmisistä – lapsi kykenee jo esimerkiksi kuvailemaan itseään sanallisesti. Lapsen sisäinen puhe alkaa myös noin kolmen vuoden iässä näkyä muille ihmisille, kun lapsi saattaa esimerkiksi leikkiessään keskustella itselleen. (Keltikangas-Järvinen 2010, 104–105.)

Kronqvistin (2020, 16) mukaan yli 3-vuotiaat lapset ovat tiedonhaluisia ja uteliaita, ja heillä on valmiuksia ja intoa jakaa oppimaansa muiden ihmisten kanssa. Myös yli 3-vuotiaat lapset kaipaavat siis ryhmätoimintaa omien henkilökohtaisten oivallustensa tueksi ja vahvistamiseksi. Yli 3-vuotiailla lapsilla ryhmätoiminta voidaan suunnitella kuitenkin huomattavasti tavoitteellisemmin, kuin alle 3-vuotiaiden kanssa, sillä ainakin viitteellisesti lasten ikätasoinen kehitys on jo ottanut suuren harppauksen eteenpäin, sillä Korhosen (2021) mukaan leikki-ikäisillä sosiaaliset taidot ovat kehittyneet niin pitkälle, että he pystyvät jo ainakin jossain määrin odottamaan omaa vuoroaan ja säätelemään tunteitaan. Lapset pystyvät siis paremmin käsittelemään esimerkiksi syy-seuraussuhteita ja asettumaan toisten asemaan.

Yli 3-vuotiaat lapset ovat yleensä motorisesti jo hyvin kehittyneitä, mikä näkyy heidän toiminnassaan vilkkautena ja toisinaan jopa uhkarohkeana liikkumisena. Leikki-ikäisillä leikki on jo tarkoituksenmukaisempaa ja symbolisempaa, ja rinnakkaisleikeistä siirrytään tässä ikävaiheessa jo yhteisleikkeihin, mikä luo pohjaa pysyville ystävyysuhteille. (Korhonen 2021.) Myös Dunderfelt (2006, 84) esittää, että tämän ikäkauden loppuvaiheilla lapset alkavat olla aiempaa kiinnostuneempia leikeistä, joissa on selkeät säännöt, eli leikeissä on jo eräänlaista ennalta-arvattavuutta, ja esimerkiksi ulkoleikkeihin liittyy jo paljon fyysisyyttä, kuten esimerkiksi kiipeilyä ja kilpailemista.

Leikki-ikäisen tunnesäätelytaidot ovat lähtökohtaisesti alle 3-vuotiaita kehittyneemmät, mutta myös leikki-ikäiset tarvitsevat vielä paljon aikuisen tukea tunteidensa tunnistamisessa ja säätelyssä. Leikki-ikäiset kokevat sekä positiivisena että negatiivisena pidetyt tunteet edelleen hyvin voimakkaasti, ja saattavat kokea esimerkiksi huonommuuden tunnetta suhteessa ikätovereihinsa, mikäli asiat eivät onnistu heti odotusten mukaan (Korhonen 2021). Leikkiminen tarjoaa lapsille myös tilaisuuden harjoitella tunnesäätelyä esimerkiksi roolileikkien muodossa – lapset voivat harjoitella toisten asemaan asettumista esimerkiksi kotileikein tai muutoin mielikuvitustaan roolileikeissä käyttäen (Keltikangas-Järvinen 2010, 105).

4.2 Laaja-alaisen oppimisen osaamisalueet

Kangas ym. (2021, 32) esittävät, että Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellyt laaja-alaisen osaamisen alueet ovat edellytys lapsen henkilökohtaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Näin ajattelemme itsekin, sillä nämä osaamisalueet luovat pohjan lapsen kasvulle ja kehitykselle – mikäli lapsi ei saa oikeanlaista tukea kehitystasonsa mukaisesti, voi hänen olla vaikeampaa myöhemmässä vaiheessa löytää keinoja ja työkaluja tärkeiden elämäntaitojen ja arvojen oppimiseen. Varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa

oppimista voidaan ajatella oikeastaan enemmänkin oppimaan oppimisena, eli varhaiskasvatuksessa opitut taidot voidaan myöhemmin valjastaa käyttöön tulevaisuudessa perusopetuksessa ja myöhemmin vielä aikuisiässä (Kangas ym. 2021, 32). Myös Valtioneuvoston Kansallisessa lapsistrategiassa (2021, 26) esitetään, että varhaiskasvatus tulisi tunnistaa osaksi koulutusjärjestelmää.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa lapsen laaja-alainen oppiminen jaetaan kuuteen osa-alueeseen, jotka ovat kaikki liitoksissa toisiinsa (OPH 2022, 26). Voidaan siis ajatella, että nämä kuusi osaamisaluetta tukevat toinen toisiaan lapsen laaja-alaisen oppimisen prosessissa. Seuraavaksi avaamme nämä kuusi osaamisaluetta Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista.

1. *Ajattelu ja oppiminen.* Tämä osaamisen alue sisältää kognitiivisen oppimisen, muistamisen ja päättelytaitojen kokonaisuuden, joista kognitiivista oppimista voidaan pitää keskeisimpänä oppimisen muotona (Kangas ym. 2021, 33). Varhaiskasvatusiässä lapsen tiedollinen oppiminen eroaa tietenkin siitä, millaisia oppimisvaatimuksia esimerkiksi koulupolulla on, mutta tukemalla tätä ajattelun ja oppimisen osaamisaluetta jo varhaiskasvatuksessa voidaan luoda lapselle vankka pohja tulevaisuuteen hänen oppimisensa näkökulmasta. Vaikka arkisemmin kognitiota ja oppimista ajatellaan helposti vain nimenomaan kirjatieiden sisäistämisenä ja soveltamisena, on tärkeää ottaa huomioon myös se, että oppiminen itsessään on paljon moniulotteisempi prosessi, ja ihminen oppii eri elämänvaiheissa ja eri ikäkausina eri tavoin. Voidaan siis sanoa, että myös eri-ikäisillä lapsilla on erilaisia keinoja oppia suhteessa toisiinsa. Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja oppivat peilaamalla ympäristöään ja vuorovaikutustilanteita, ja esimerkiksi leikki ja liikkuminen ovat lapselle luontaisia tapoja oppia (OPH 2022, 24). Riippumatta siitä, mistä lapsen laaja-alaisen oppimisen osaamisen alueesta on kyse, on tärkeää huolehtia siitä, että toiminta huomioi juuri nämä lapselle luontaiset tavat oppia. Varhaiskasvatuksen toiminnassa tulee tarjota lapselle mahdollisuus ihmettelyyn ja oivaltamiseen sekä yksilönä että yhdessä muiden lasten ja kasvattajien kanssa (OPH 2022, 26–27). Tärkeä osa tätä

osaamisaluetta on mielestämme luoda pohja kaikille muille osaamisalueille, sillä ajattelun ja oppimisen osaamisalue luo Opetushallituksen (2022, 27) mukaan pohjaa myös muun muassa pettymysten sietämiselle, ratkaisujen etsimiselle ja omien vahvuuksien tunnistamiselle ja kehittämiselle.

2. *Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu.* Kun puhutaan kulttuurisesta osaamisesta, monelle tulee todennäköisesti mieleen erilaiset taiteen muodot kuten esimerkiksi teatteri ja musiikki. Kulttuuri pitää kuitenkin sisällään paljon muutakin, kuten esimerkiksi arvoja, asenteita ja toimintatapoja. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu kyky kohdata ihmisiä, joilla on erilaisia arvoja ja näkemyksiä, ja ymmärtää näitä näkemyksiä myös toisen näkökulmasta. Varhaiskasvatuksessa tätä kulttuurista osaamista pyritään tukemaan siten, että lapset oppivat suunnitelmallisen toiminnan avulla kunnioittamaan eri kulttuureita ja ilmaisemaan itseään vuorovaikutustilanteissa kaikenlaisten ihmisten kanssa sekä henkilöstön että muiden lasten esimerkin avulla (OPH 2022, 27). Varhaiskasvatuskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH 2022, 27) tätä osaamisaluetta kuvataan tärkeänä keinona vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja kulttuuri-identiteettiä.
3. *Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot.* Varhaiskasvatuksessa lapsia tuetaan itsenäistymään ikätasoisesti siten, että he oppivat itsenäisesti suoriutumaan arkisista toiminnoista, joilla on vaikutusta heidän omaan hyvinvointiinsa. Lapset saavat siis varhaiskasvatuksessa tukea arkisiin asioihin, kuten esimerkiksi omista tavaroista huolehtimiseen ja päivittäistoiminnoista suoriutumiseen, mutta myös tukea omien tunteiden säätelyyn. Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen osaamisalueeseen kuuluu myös sekä oman että toisten kehon kunnioitus ja suojeleminen. (OPH 2022, 27–28.)
4. *Monilukutaito.* Monilukutaidolla tarkoitetaan kykyä tulkita ja tuottaa erilaisia viestejä riippumatta viestinnän muodosta. Viestintä voi olla suullista, kirjallista tai auditiivista eli kuulonvaraista, tai vaikkapa digitaalisessa muodossa tapahtuvia viestejä. (OPH 2022, 28.) Varhaiskasvatuksessa

pyritään tukemaan lasten monilukutaidon kehittymistä siten, että he kykenisivät tuottamaan, vastaanottamaan ja tulkitsemaan erilaista viestintää monipuolisesti, ja monilukutaitojen tukeminen ja kehittäminen vahvistavat lasten vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

5. *Digitaalinen osaaminen.* Nykypäivänä digitalisaatio näkyy lähes kaikkialla ympärillämme, ja aina vain nuorempien lasten arkipäiväiseen elämään kuuluu esimerkiksi älypuhelin tai tabletti. Varhaiskasvatuksessa tämä muutos on huomioitu siten, että digitaalista osaamista tukemalla lapsia pyritään opettamaan turvalliseen ja vastuulliseen digikäyttäytymiseen (OPH 2022, 28). Digitalisaatiossa on riskinsä ja nykypäivänä haasteena onkin se, miten me aikuiset pystymme suojelemaan lapsia haitalliselta sisällöltä. Opetushallituksen (2022, 28) mukaan digitaalisen osaamisen harjoitteluun kuuluu myös lasten luovuuden ja yhteistyötaitojen kehittäminen siten, että sisältöjä voidaan esimerkiksi suunnitella ja luoda yhdessä vertaisten sekä kasvattajien kanssa, ja digitaalisten sisältöjen kuten esimerkiksi joidenkin sovellusten käyttäminen arjessa voivat tuoda lapsen oppimiseen uusia ulottuvuuksia. Digitalisaation hyödyntäminen oppimisessa voi jopa mahdollistaa sellaisten lasten oppimista, joiden henkilökohtaiset oppimistavat ja oppimisvalmiudet poikkeavat tyypillisistä ikätasoisista tavoista ja valmiuksista – digitaalinen osaaminen on tavoite itsessään, mutta se voi parhaimmillaan toimia myös tärkeänä oppimisen välineenä.
6. *Osallistuminen ja vaikuttaminen.* Varhaiskasvatustilain (540/2018) on suunniteltu siten, että se noudattaisi YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteita – tarkoitus on siis taata lasten laadukas varhaiskasvatus siten, että heidän oikeutensa toteutuvat. Tärkeä osa lapsen oikeuksia on oikeus tulla kuulluksi (Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991, artikla 12), ja varhaiskasvatuksessa lapsia tuetaan ilmaisemaan omia toiveitaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään (OPH 2022, 29). Lasten mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa tuetaan varhaiskasvatuksessa esimerkiksi luomalla yhteisiä sääntöjä ryhmässä lasten mielipiteitä kuunnellen ja antamalla lapsille konkreettisesti tilaisuus kertoa ajatuksistaan. Tällainen tilaisuus

voidaan tarjota lapsille esimerkiksi järjestämällä yhteisiä keskustelutuokioita, joissa lapsilta kysytään, millaista toimintaa he toivoisivat varhaiskasvatuksen tulevilla toimintaviikoilla. Lasten osallisuutta ja vaikuttamista voidaan tukea myös omalla tavallaan lasten huomaamalla – tarkkaavainen varhaiskasvattaja kiinnittää huomiota lasten suosikkileikkeihin ja voi suunnitella toimintatuokioita esimerkiksi lasten kiinnostuksenkohteiden pohjalta havainnointinsa perusteella. Opetushallituksen (2022, 29) mukaan luomalla lapsille mahdollisuus kertoa mielipiteitään, vahvistetaan lasten demokratiakäsitystä ja heidän itseluottamustaan. Kuten muutkin lapsen laaja-alaisen oppimisen osaamisalueista, myös osallistumisen ja vaikuttamisen osaamisalue vahvistaa lasten yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Nämä ovat olleet työmme tärkeimmät pääkäsitteet, jotka ovat selkeästi sidoksissa toisiinsa. Näiden käsitteiden ymmärtäminen ja sisäistäminen ovat olleet edellytys työmme etenemiselle, sillä tietämättä käsitteiden merkitystä kokonaisuudessaan, emme olisi voineet myöskään tarkastella Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnattuja toimintatuokioita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laaja-alaisen oppimisen osaamisalueiden näkökulmasta. Työmme pääpaino on ollut näiden kuuden käsitteen tarkastelussa sekä yksittäin että suhteessa toisiinsa, sekä niiden pohjalta kehittämisideoiden luomisessa.

4.3 Oppimisen alueet

Tehtävänä on ollut tarkastella Ylen sisältöjä nimenomaan laaja-alaisen oppimisen osaamisalueiden näkökulmasta, mutta on tärkeää tarkastella myös sitä, miten näitä laaja-alaisen oppimisen osaamisalueita käytännössä harjoitellaan – osaamisalueet jakautuvat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vielä oppimisen alueisiin. Voidaan ajatella niin, että pilkkomalla laaja-alaista osaamista pienempiin, käytännönläheisempiin osiin, voidaan laajojakin oppimiskokonaisuuksia harjoitella lasten kehitystasoa kunnioittaen, eli vähän kerrallaan ja ilman kohtuuttomia suorituspaineita. Kangas ym. (2021, 38) esittävät, että nämä oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen sisältöjä

kokonaisuuksina, joita lapsille pyritään opettamaan ja joiden parissa lapset oppivat niitä tärkeitä taitoja, jotka linkittyvät laajemmin tarkasteltuna juuri laaja-alaisen oppimisen osaamisalueisiin.

Oppimisen alueita on viisi, ja näiden Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määriteltyjen oppimisalueiden tarkoituksena on ohjata henkilöstöä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa yhdessä lasten kanssa (OPH 2022, 44).

Oppimisen alueet ovat käytännönläheisempi tapa jakaa lapsen laaja-alaisen oppimisen osaamisalueita siten, että niitä voidaan harjoitella lapsilähtöisemmin osana arkea. Seuraavaksi avaamme nämä oppimisen alueet, jotka perustuvat laaja-alaisen oppimisen osaamisalueisiin.

1. *Kielten rikas maailma.* Varhaiskasvatuksessa toiminnan on edistettävä lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien vahvistumista, sekä vahvistaa lapsen kielellistä identiteettiä. Varhaiskasvatuskäisen lapsen kielen kehitys pitää sisällään vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen ja käytön taidot, puheen tuottamisen taidot sekä kielitietoisuuden ja kielellisen muistin ja sanavarannon. Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että oppimisen väline, ja kielenkehitystä tulee vahvistaa monipuolisesti varhaiskasvatuksessa esimerkiksi varmistamalla, että lapset oppivat sekä toisiltaan että aikuisilta, ja saavat yksilöllistä tukea omiin tarpeisiinsa. (OPH 2022, 44–46.) Tämän oppimisen alueen voidaan ajatella kehittävän lapsen laaja-alaisen oppimisen osaamisalueista erityisesti kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun osaamisaluetta, sekä monilukutaidon osaamisaluetta.
2. *Ilmaisun monet muodot.* Tämä oppimisen alue sisältää lasten musiikillisen, kuvallisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittämisen edistämisen (OPH 2022, 46). Kuten edellisenkin oppimisen alueen osalta, sen tavoitteena on siis edistää lapsen sanallista ilmaisua, mutta myös muita itseilmaisutapoja. Lasten ilmaisutaitoja edistetään varhaiskasvatuksessa kaikkien näiden osa-alueiden osalta tarjoamalla lapsille mahdollisuuksia draaman, tanssin ja leikin keinoin, sekä esimerkiksi monipuolisten askartelutuokioiden muodossa (OPH 2022,

47–48). Tämä oppimisen alue vahvistaa siis laaja-alaisen oppimisen osaamista esimerkiksi itseilmaisun osalta, sekä ajattelun ja oppimisen osa-aluetta. Kokeilemalla erilaisia itsensä ilmaisun tapoja lasten ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät (OPH 2022, 47).

3. *Minä ja meidän yhteisömme*. Varhaiskasvatuksessa lapset astuvat uudenlaiseen yhteisöön tiiviin perhe-elämän jälkeen, ja varhaiskasvatuksen tavoitteena onkin kehittää lasten kykyjä ymmärtää erilaisten yhteisöjen monimuotoisuutta ja lasten kykyä toimia erilaisissa yhteisöissä. Näitä taitoja harjoitellaan hyödyntämällä toiminnassa esimerkiksi narratiivisuutta eli satuja, sekä esimerkiksi draamaa ja musiikkia. Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alue vahvistaa lapsen laaja-alaista osaamista erityisesti kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen osaamisalueiden osalta. Tärkeä osa erilaisissa yhteisöissä toimimisen osaamista on kyky ymmärtää yhteisöjen sääntöjä ja pohtia yhteisöjen toimintatapoja sekä syy-seuraussuhteita. (OPH 2022, 48–49.) Tähän oppimisen alueeseen kuuluu myös mediakasvatus, jota tässä opinnäytetyön tietoperustassa avataan seuraavassa alaluvussa omana kokonaisuutenaan.
4. *Tutkin ja toimin ympäristössäni*. Tähän oppimisalueeseen kuuluu se, että varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan havainnoimaan, tutkimaan ja sen myötä luokittelemaan ja ymmärtämään ympäristöään. Tämä tutkiva oppimisen alue edistää lasten ajattelua ja oppimista, monilukutaitoa ja kykyä ilmaista itseään sanallisesti. Lapset saavat pohjaa ajattelulle muun muassa matemaattisen ajattelun kehittymisen muodossa. Tähän oppimisen alueeseen kuuluu myös ympäristökasvatus, joka pitää sisällään sekä rakennetussa että luonnollisessa ympäristössä toimimista. Näitä rakennettuja ympäristöjä ovat esimerkiksi päiväkodin leikkipiha ja leikkipuistot, ja luonnollisia ympäristöjä luonnonmukaiset ympäristöt eli esimerkiksi metsät. Ympäristökasvatuksen myötä lapset oppivat kunnioittamaan luontoa ja heille alkaa rakentua kestävän elämäntavan pohja. Ympäristökasvatuksen lisäksi tähän oppimisen alueeseen kuuluu

teknologiakasvatus, joka pitää sisällään digitaalisten laitteiden käytön harjoittelua ja ymmärrystä, mutta myös ongelmanratkaisutaitojen harjoittelua. Teknologiakasvatuksen avulla lapsille mahdollistetaan tilaisuus tutustua erilaisiin teknologisiin ratkaisuihin ja laitteisiin ja niiden toimintaan turvallisesti ja vastuullisesti. Tärkeä osa teknologiakasvatusta on myös ongelmanratkaisutaitojen harjoittelu – lapset voivat harjoitella esimerkiksi erilaisten työvälineiden ja lelujen avulla rakentelua ja pulmanratkaisua yhdessä vertaisten kanssa, mikä tuottaa heille iloa ja onnistumisentunteita ja sitä kautta vahvistaa heidän oppimistaan. (OPH 2022, 50–51.)

5. *Kasvan, liikun ja kehityn*. Tämä oppimisen alue liittyy vahvasti itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen laaja-alaiseen osaamisalueeseen, sillä se pitää sisällään esimerkiksi lapsen liikunnallisuuden tukemiseen ja ruokavalioon liittyviä seikkoja. Tämän oppimisen alueen tavoitteena on luoda lapsille käsitystä siitä, kuinka he voivat omalla toiminnallaan edistää omaan terveyttään ja hyvinvointiaan ja sitä kautta kokonaisvaltaista terveyttään. Oppimisen alueessa keskitytään vahvistamaan lasten kehontuntemuksen ja -hallinnan taitoja sekä motorista osaamista, ja pyritään luomaan terve pohja lasten ruokatottumuksille. (OPH 2022, 52–53.) Tämä oppimisen alue näkyy hyvin arkisissa toiminnoissa varhaiskasvatusympäristössä, sillä näitä taitoja harjoitellaan päivittäistoimintojen, kuten esimerkiksi ruokailujen, pukeutumisen ja vessakäyntien yhteydessä.

Nämä oppimisen alueet mahdollistavat lapsille turvallisesti maailmaan ja itseensä tutustumisen varhaiskasvatuksen ympäristöissä, ja edistävät monipuolisesti lasten yksilöllistä ja yhteisöllistä kehitystä. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt tulee suunnitella lapsilähtöisesti siten, että lapset saavat oppia juuri heille sopivilla tavoilla – varhaiskasvatuksessa on yleisesti yhteiset tavoitteet, mutta jokaisella lapsella on oma tapansa päästä näihin yleisiin tavoitteisiin ja luomalla oppimisympäristöjä monipuolisesti erilaiset lapset huomioiden mahdollistetaan se, että jokainen lapsi pääsee tavoitteisiin omia henkilökohtaisia ominaisuuksiaan kunnioittaen eli omaa polkuaan pitkin kulkien,

turvalliset aikuiset rinnallaan. Varhaiskasvatuksen oppimisen alueiden tehtävänä on auttaa lapsia löytämään nämä yksilölliset vahvuudet ja auttaa lapsia pääsemään samaan tavoitteeseen, ja monipuolinen toiminta mahdollistaa uusien asioiden kokeilemisen ja itselle ominaisten toimintatapojen löytämisen.

Kuten laaja-alaisen oppimisen osaamisalueetkin, myös nämä tarkennetut oppimisen alueet tukevat toinen toisiaan ja näitä oppimisen alueita voidaan harjoitella jopa lomittain ja tiedostamattomasti – lapsi oppii tekemällä, seuraamalla ja peilaamalla vertaisiaan ja aikuisia. Kangas ym. (2021, 21) kirjoittavatkin, että oppiminen on kaikkein tuottavinta silloin, kun toimintaa suunnitellaan eheäksi kokonaisuudeksi yksittäisten oppimistilanteiden sijaan. Kehittämistyömme haastattelukysymyksemme luotiin myös osaltaan näiden käsitteiden pohjalta, eli sekä laaja-alaisen oppimisen osaamisalueet että viisi varhaiskasvatuksen sisältöaluetta eli oppimisen aluetta huomioiden. Ylen Pikku kakkosen varhaiskasvattajille suunnatut sisällötkin on jaettu Ylen internetsivuilla teemoittain näiden viiden oppimisen alueen mukaisesti (Yle 2023e).

5 Mediakasvatus

5.1 Medioiden asema yhteiskunnassa ja osana lapsen kehitystä

Koska tämän opinnäytetyön aiheen keskiössä ovat mediasisällöt ja niiden käyttö varhaiskasvatuksessa, tarkastelemme tässä osiossa medioiden asemaa yhteiskunnassa, sekä mediasisältöjen vaikutusta lapsen kehitykseen varhaiskasvatusiässä.

Kun puhumme mediasta, sillä tarkoitetaan kaikkia erilaisia välineitä, joilla on mahdollisuus lähettää ja vastaanottaa viestejä sekä niiden sisältämiä sisältöjä ja käytänteitä, jotka ovat syntyneet näiden välineiden ympärille. Mediakasvatus taas on oppimista ja kasvua, jotka tapahtuvat edellä määritellyn median ympärillä. Mediakasvatus on toimintaa, jolla halutaan tietoisesti vaikuttaa siihen, miten mediaa käytetään ja ymmärretään. Toiminnalla kehitetään mediakulttuurissa elämisen perustavia edellytyksiä. Mediakasvatuksen ei tulisi olla jotain irrallista ja ajoittain tehtävää toimintaa, vaan sidoksissa päivittäiseen varhaiskasvatuksen toimintaan ja kulloiseenkin käsillä olevaan teemaan. Lapsen oppiminen tapahtuu toiminnan kautta, ja tekemisellä lapsi pystyy itse vaikuttamaan mediakulttuuriin. (Mediakasvatuskeskus Metka & Niinistö 2006, 8–10).

Erilaisten medioiden asema yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa on ollut keskustelussa jo pitkään, eikä lasten näkökulmasta niiden vaikutusta nähdä aina positiivisesti. Samaan aikaan kuitenkin tiedetään, että eri tietolähteiden olemassaolo vahvistaa lasten oppimista, vuorovaikutusta ja sosialisatiota, mutta toisaalta tiedon lähteisiin sisältyy myös aitoja uhkia. (Inkinen ym. 2005, 9.)

Kyky lukea ja tulkita mediaa syntyy siitä, että lapsi saa olla aktiivinen toimija ja olla vuorovaikutuksessa mediasisältöjen kanssa. Mediakasvatuksen päätavoite on kriittinen medianlukutaito, joka tarjoaa kykyjä analysoida, luoda, tulkita, ilmaista ja osallistua. Mikäli lapsi omaa kriittisen medianlukutaidon, hän kykenee

käyttämään mediaa omien tarpeidensa mukaisesti. Tämän mahdollistaa varhaiskasvatuksessa työskentelevä mediakasvattaja, joka jakaa ajatuksensa, kuuntelee, keskustelee ja työstää lasten kanssa mediaa ja sen sisältöjä. Yksinkertaistettuna tällainen kasvattaja siis ohjaa ja opettaa medianlukutaitoa. (Mediakasvatuskeskus Metka & Niinistö 2006, 8–10.)

Lasten kehityksen varhaisvuosina, jolloin varhaiskasvatus on osa lapsen arkea, kehittyvät perusluottamus ja kiintymyssuhteet, jotka ovat myöhemmällä iällä muodostuvien ihmissuhteiden ja tunne-elämän peruspilareita. Lapsen varhaisen empatian kehittymistä tukevat sadut ja tarinat, jotka mediasisältöjen tukemina tarjoavat mahdollisuuden kokea tunnevoimaisia samaistumiskohteita. Lapsi samaistuu tarjottavien tarinoiden hahmoihin, myötäeläen heidän tunteitaan. Kerrottujen tarinoiden tunnevoimaa lapsi voi säädellä oman mielikuvituksensa avulla, mutta tämä ei ole niin yksinkertaista, kun tv-ohjelman tai videon sisällöissä tarinat ovat kaikille samalla tavalla valmiiksi kuvitettuja. (Mediakasvatuskeskus Metka & Niinistö 2006, 16.)

5.2 Yle median edustajana ja lastensisältöjen tuottajana

Verovaroin rahoitettuna julkisen median edustajana Ylellä on erityinen vastuu sen tuottamista sisällöistä, ja Yle pyrkii arvojensa mukaisesti olemaan lastenkulttuurin keskeinen toimija Suomessa. Yle tuottaa sisältöä yli 3-vuotiaille lapsille televisioon, radioon ja internetiin. Kaikkien tuotettujen lastensisältöjen lähtökohtana ovat lapsen tarpeet. Ylen lastenohjelmien keskeinen tehtävä on myös tarjota lapselle ohjelmaa rikkaalla äidinkielellä, jotka Suomessa ovat suomi, ruotsi ja saame. Lisäksi Yle huolehtii lastenohjelmien tarjonnasta myös muille vähemmistö- ja erityisryhmille. (Yle 2023f.)

Ylen varhaiskasvattajille suunnatuissa toimintatuokioissa sisällöt on jaoteltu teemoittain viiden oppimisen alueen perusteella, mutta kuudentena sisällöissä on erikseen mediakasvatus. Tämä alue kuuluu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH 2022, 48) Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alueeseen, jossa tehtävää lähestytään katsomusten, eettisen ajattelun,

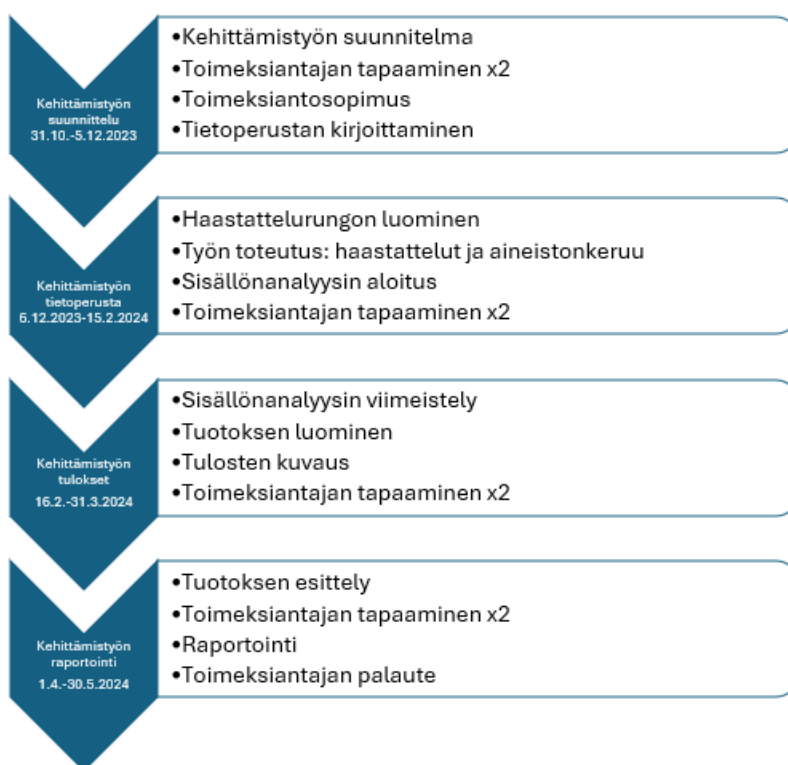
lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden, sekä median näkökulmasta. Tämän alueen toteuttamisen yhdeksi keinoksi on määritelty mediasisältöjen käyttö. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH 2022, 48) mukaan Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alue tukee erityisesti vuorovaikutusta, ajattelua, oppimista, ilmaisua ja lasten kulttuurista osaamista.

Ylen Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnattujen toimintatuokioiden tavoite on tukea ja mahdollistaa turvallista mediankäyttöä sekä monipuolista toimintaa, jota varhaiskasvattajat voivat hyödyntää valmiina kokonaisuuksina tai käyttää materiaalia inspiraatioina. Toimintatuokiot ovat suunnittelu yhdessä varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja muiden lapsen kasvun parissa työskentelevien ammattilaisten kanssa, joten ne tukevat varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia teemoja. (Yle 2023f.)

6 Kehittämistyö käytännössä

6.1 Kehittämisprosessi

Tässä kappaleessa esitämme kehittämistyömme ajallisen etenemisen kuviona (Kuva 1), sekä avaamme kuvion sanallisesti.

Kuva 1: Kehittämistyön etenemisen aikataulu

Kehittämistyömme alkoi syksyllä 2023 aiheen ideointina ja toimeksiantajan etsimisellä, ja virallisesti koemme aloittaneemme kehittämistyön lokakuun 2023 lopussa, kun suullinen sopimus toimeksiannosta tehtiin toimeksiantajan kanssa, ja opinnäytetyötä ohjaava opettajamme hyväksyi aiheemme. Olemme jakaneet kuviossa kehittämistyömme Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyöprosessin mukaisesti neljään osioon, joita ovat suunnittelu, tietoperusta, tulokset ja raportointi. Nämä ovat oppilaitoksemme opintokokonaisuuksia, joiden mukaan työskentelyssä edettiin. Teimme kuitenkin kehittämistyömme nopeammalla

aikataululla, kuin oppilaitoksemme opinnäytetyön opintojaksot oli meille ajoitettu. Kuvio kuitenkin havainnollistaa sitä, miten työ eteni opinnäytetyöprosessin vaiheita kunnioittaen.

Kehittämistyön suunnitteluvaiheessa työstimme kehittämistyön suunnitelman, jonka sekä ohjaava opettajamme että toimeksiantajamme tarkistivat ja hyväksyivät, sekä esittivät siihen liittyen palautetta. Prosessi lähti etenemään suunnitelman mukaan, sillä tapasimme ensimmäisessä vaiheessa toimeksiantajamme suunnitelman mukaan kahdesti. Meillä oli koko prosessin ajan myös mahdollisuus tavata häntä useammin, mikäli siihen tulisi tarvetta. Kun kehittämistyön suunnitelma oli valmis, huolehdimme toimeksiantosopimuksesta ja selvitimme kehittämistyöhön liittyvät lupa-asiat. Aloimme työstämään työmme tietoperustaa, eli valmistelimme tässä kohtaa jo itse työn toteutusta teoriatietoon tutustuen ja teoreettisen viitekehyksen kirjoittamisen muodossa.

Kehittämistyön tietoperusta -vaihe sisälsi aiemmassa vaiheessa aloittamamme tietoperustan viimeistelyn ja sen pohjalta haastattelurungon suunnittelun ja viimeistelyn. Kun haastattelurunko ja haastatteluihin liittyvät käytännön järjestelyt oli tehty, toteutimme kehittämistyön aineistonkeruun laadullisina haastatteluina. Kun aineisto oli kerätty, aloittelimme tämän vaiheen loppupuolella aineiston sisällönanalyysia, joka olisi tärkeä osa seuraavaa kehittämistyön vaihetta. Myös tässä työvaiheessa olimme toimeksiantajaamme yhteydessä useaan kertaan. Alkuperäisestä suunnitelmasta kuitenkin poikettiin siten, että emme järjestäneet tässä työvaiheessa kuin yhden etätapaamisen toimeksiantajamme kanssa, sillä aktiivisen yhteydenpidon vuoksi tämän yhteistyön osapuolet eivät kokeneet tarpeelliseksi järjestää useampaa tapaamista.

Kehittämistyön tulokset -vaiheessa viimeistelimme edellisessä vaiheessa aloittamamme sisällönanalyysin ja työstimme kehittämistyön tuotokset: analyttinen esitys toimeksiantajalle heidän omista sisällöistään, käyttäjien käyttökokemuksista ja tarpeista, sekä kehittämisehdotuksia siitä, miten näitä sisältöjä voitaisiin haastattelujen perusteella kehittää. Työstimme tutkimuksen

tuloksia sekä perinteisin metodein että tekoälyä hyödyntämällä – kokeilimme tuloksien analysoinnissa Ylen käytössä olevaa, OpenAI:n kielimalliteknoologiaan pohjautuvaa YleGPTtä, jonka avulla aineistoa voitiin käsitellä tietoturvallisesti. YleGPT:n kehitysympäristö on Ylen ja Microsoftin toimesta sopimuksellisesti suljettu. Selvennetäköön, että GPT-mallia, josta käytetään myös kansankielisesti termiä tekoäly, voidaan hyödyntää heidän sisältöjensä kartoittamisessa ja analysoimisessa. Haluamme kuitenkin korostaa, että tämä työkalu ei kuitenkaan korvannut manuaalisesti tehtävää analyysia ja työ tehtiin tarkasti Ylen määrittelemien vastuullisen tekoälyn ohjeiden mukaisesti (Yle 2023a). Myös tässä vaiheessa tapasimme toimeksiantajaamme kerran, sillä tarvetta lisätapaamiselle ei ilmennyt, sillä yhteydenpito oli riittävää muilla tavoin.

Kehittämistyömme viimeisessä vaiheessa valmistelimme työmme esittelyn ja esittelimme kehittämistyömme etenemisen ja tulokset toimeksiantajalle ja Ylen sisäisille sidosryhmille, jotka ovat muut Ylen yksiköt. Tulosten esittelyyn kuului myös tuotosten julkaisu. Ennen tulosten ja tuotoksen esittelyä olimme yhteydessä toimeksiantajaan aktiivisesti, eikä tarvetta erilliselle tapaamiselle tullut. Toimeksiantajan toiveena oli alusta alkaen, että kehittämistyömme tulosten esittelyyn osallistuisivat kaikki kolme työryhmämme opiskelijaa, ja tämä toteutuikin. Tulosten esittelyn jälkeen viimeistelimme kehittämistyön raportoinnin ja pyysimme toimeksiantajalta palautteen työstämme. Kehittämistyön raportointi kuuluu virallisesti tähän viimeiseen vaiheeseen, mutta käytännössä teimme työtä koko prosessin ajan ja pyrimme raportoimaan myös reaaliajassa, jotta kehittämistyömme lopullinen raportointi olisi realistista ja kattavaa.

Toimeksiantajalta saadun palautteen ja arvioinnin jälkeen täydensimme vielä omaa itsearviointiamme tähän toimeksiantajan palautteeseen peilaten.

Koko kehittämistyön ajan olemme olleet myös tarvittaessa yhteydessä ohjaavaan opettajaamme. Olemme halunneet pitää myös toimeksiantajaamme ajan tasalla siitä, missä vaiheessa kehittämistyömme on edennyt, ja tarjota toimeksiantajalle myös mahdollisuuden antaa palautetta koko prosessin ajan, jotta työmme vastaisi mahdollisimman hyvin toimeksiantajan tarpeisiin. Olemme siis olleet toimeksiantajaan yhteydessä sähköpostitse ja puhelimitse prosessin

aikana tapaamisten ulkopuolellakin, mikä osoittautuikin kehittämistyön aikana kaikkien osapuolten kannalta parhaimmaksi yhteistyön muodoksi kaikkien osapuolten työ- ja elämäntilanteet huomioiden.

6.2 Kehittämismenetelmät

6.2.1 Puolistrukturoitu haastattelu varhaiskasvatuksen työntekijöille

Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteet ja tulokset ovat usein kuvailevia ja tekstimuotoon kirjoitettuja, kun taas määrällisessä tutkimuksessa tulokset ovat yleensä numeerisesti mitattavissa (Puusa & Juuti 2020, 75). Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on usein uuden tiedon hankinta, ilmiön kuvaaminen tai esimerkiksi ymmärryksen syventäminen (Puusa & Juuti 2020, 77), mihin oma kehittämistyömme tähtäsikin – halusimme tuottaa toimeksiantajallemme tietoa varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemuksista Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioiden hyödyntämisestä varhaiskasvatuksen toimintatuokioiden suunnittelussa ja tuoda toimeksiantajallemme lisää ymmärrystä siitä, millaisia tarpeita varhaiskasvatuksen kentältä kumpuaa toimintatuokioiden näkökulmasta. Koska tavoitteena oli nostaa esiin varhaiskasvatuksen työntekijöiden omakohtaisia kokemuksia, joiden pohjalta kehittämistyötä tehdään, soveltui laadullinen näkökulma kehittämistyöhömme parhaiten.

Laadullisen tutkimuksen yksi suosituimmista tutkimusmenetelmistä on teemahaastattelu. Kyseinen tutkimusmenetelmä voidaan valita silloin, kun halutaan selvittää ihmisten näkemyksiä ja ajatuksia jostakin tietyistä teemasta tai aiheesta. (Eskola ym. 2018, 27.) Teemahaastattelu on kuitenkin hyvin vaativa menetelmä, joka jättää hyvin paljon liikkumavaraa tutkimustilanteeseen (Puusa 2020, 112). Halusimme kehittämistyön menetelmillämme mahdollistaa sen, että haastateltavat pystyisivät kertomaan avoimesti näkemyksiään valmiiden avointen kysymysten pohjalta, mutta koska kehittämistyöllämme oli selkeästi määritetty tavoite, tuli meidän rajata haastattelumenetelmän avulla aineiston keruuta siten, että emme päätyisi keräämään liikaa epäolennaista tietoa. Tämän vuoksi valitsimme kehittämismenetelmäksemme

puolistrukturoidun haastattelun, joka Puusan (2020, 112) mukaan sekoitetaankin herkästi juuri teemahaastatteluun. Puolistrukturoitu haastattelu eroaa teemahaastattelusta siten, että puolistrukturoidun haastattelun tukena on yleensä valmiiksi luotu haastattelurunko tai kysymysrunko, kun taas teemahaastattelussa voidaan käsitellä hyvinkin vapaamuotoisesti ja keskustelevasti ennalta määriteltyjä teemoja (Puusa 2020, 112–113).

Puolistrukturoidun haastattelun vahvuutena näemme sen, että aineistoa keräävät henkilöt voivat haastattelun aikana reagoida haastateltavan vastauksiin ja kysyä tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä – se tarjoaa myös Puusan (2020, 111) mukaan mahdollisuuden saada jopa laajemmin tietoa kuin haastattelukysymykset sellaisenaan. Puolistrukturoidun haastattelun etuna on siis eräänlainen joustavuus ja se tarjoaa mahdollisuuden tarttua muuttujiin, joita kehittämisprosessissakin voi aina ilmetä. Eskolan ym. (2018, 29) mukaan haastattelu tutkimusmetodina luo kuitenkin haasteellisuutta esimerkiksi aineiston analysointiin, sillä aineiston tulkinnassa pitää ottaa huomioon muun muassa tilanteisuus, ja haastattelutilanteen vuorovaikutus – haastatteluaineistoa tulee siis tulkita mahdollisimman monipuolisesti ja eri näkökulmista. Puolistrukturoitu laadullinen haastattelu mahdollistaa kuitenkin sen, että tietoa kerätään tarkkaan mietittyjen kysymysten pohjalta, mutta tutkittavat saavat kuitenkin itse sanoittaa näkemyksensä (Puusa 2020, 111–112).

Koska kehittämistyössämme oli tarkoitus saada tietoa siitä, mitä varhaiskasvatuksen työntekijät ajattelevat, jotta Ylen tarjoamia varhaiskasvattajille suunnattuja valmiita toimintatuokioita voitaisiin kehittää vastaamaan heidän tarpeisiinsa, ei haastattelukysymyksiin ollut olemassa oikeita tai väriä vastauksia. Tämän vuoksi puolistrukturoitu haastattelu sopi mielestämme hyvin kehittämismenetelmäksemme riippumatta aineiston analysointiin liittyvistä haasteista. Loimme haastatteluja varten valmiin haastattelurungon (Liite 1), jossa käytimme avoimia kysymyksiä, mutta emme tarjonneet haastateltaville valmiita vastausvaihtoehtoja. Kyse oli siis

puolistrukturoidusta haastattelusta, koska jokainen haastateltava sai samat kysymykset, mutta vastaukset tulivat aidosti haastateltavilta itseltään.

Koska kehittämistehtävänäimme oli tuottaa toimeksiantajalle tietoa varhaiskasvattajien tarpeista ja toiveista, halusimme huomioida työssämme varhaiskasvatuksen muodot tasapuolisesti. Tämän vuoksi haastattelimme sekä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa että avoimessa varhaiskasvatuksessa työskenteleviä tai työskennelleitä henkilöitä. Haastattelimme päiväkodin osalta henkilöitä, jotka ovat työskennelleet varhaiskasvatuksen sosionomina, lastenhoitajina ja varhaiskasvatuksen opettajina. Perhepäivähoidon osalta haastattelimme päävastuussa olleita varhaiskasvattajia, ja avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöistä haastattelimme perhetyön ohjaajina ja lastenohjaajina työskennelleitä henkilöitä, jotka ovat olleet vastuussa oman toimintapaikkansa perhekerhojen varhaiskasvatuksellisesta pedagogisesta suunnittelusta ja toteutuksesta.

Koska kehittämistyömme tavoitteena oli saada varhaiskasvatuskentän työntekijöiden henkilökohtaisia näkökulmia toimeksiantajan tietoisuuteen, toteutimme haastattelut yksityishenkilöiden näkökulmasta – emme siis haastatelleet haastateltavia esimerkiksi omien työpaikkojensa tai organisaatioidensa edustajina. Kehittämistyömme kannalta ei ollut myöskään oleellista, olivatko haastateltavat tutkimuksen aikana työsuhteessa varhaiskasvatuksessa, sillä tarkoituksena oli kerätä varhaiskasvatuskentän ammattilaisten henkilökohtaisia näkemyksiä ja näkökulmia ammatillisesta näkökulmasta. Kehittämistyön kannalta ei siis ollut merkitystä selvittää sitä, millainen työtilanne haastateltavilla oli, sillä ammatillinen näkökulma tuli haastateltavilta itseltään heidän omien kokemustensa perusteella.

Tähän opinnäytetyöhön valikoituihin eri varhaiskasvatuksen muodoissa työskentelevien tai työskennelleiden ammattilaisten haastatteluja tehtiin useammalla paikkakunnalla, ja haastateltavien määräksi tavoiteltiin yhdeksää varhaiskasvatuksen ammattilaista. Laadullisten haastattelujen osalta ei ole tutkimuksellista näyttöä siitä, mikä on riittävä tai oikea määrä haastateltavia, vaan haastateltavien määrä muodostuu tutkimustarpeen mukaan (Hennink &

Kaiser 2022, 9). Kuten aiemmin jo mainitsimme, laadullisessa työssä on tärkeää huolehtia siitä, että tietoa kerätään tarkoituksenmukaisesti, eikä keskitytä epäolennaisuuksiin. Työmme tavoitteiden ja kehittämistehtävän kannalta ei siis ollut tarkoituksenmukaista valita suurta otantaa, jotta aineiston analysoinnissa pystyttäisiin keskittymään juuri niihin asioihin, joita haastatteluilla oli tarkoitus selvittää. Tähtäämällä yhdeksään haastatteluun varmistimme myös sen, että mikäli yksittäisiä haastatteluja jäisi syystä tai toisesta toteutumatta, ei otanta kuitenkaan supistuisi liikaa. Haastattelujen toteutumista käsittelemme vielä tämän raportin myöhemmissä luvuissa.

Haastattelujen otanta valikoitui lumipallo-otannan avulla. Lumipallo-otanta on Vilkan (2021, 153) mukaan laadullisen tutkimuksen menetelmä, jolla valitaan haastateltavat kuin lumipalloefektinä – ensin rajataan haastateltaville kriteerit, ja seuraavat haastateltavat valitaan edellisen haastateltavan suositusten mukaan. Tässä kehittämistyössä lumipallo-otanta valikoitui menetelmäksi luonnollisesti – kehittämistyön edetessä työstä keskusteltiin alan ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa, ja saimme keskustelujen myötä vapaaehtoisia haastateltavia, jotka lähtivät jo ideoimaan yhdessä kehittämistyön tekijöiden kanssa seuraavia haastateltavia. Tässä etuna oli siis se, että varhaiskasvatuksen työntekijät keskustelivat työstä keskenään ja näin levittivät tietoa kehittämistyöstä sekä toimeksiantajan sisällöistä, ja tiedon levitessä toivotulle haastatteluryhmälle saimme haastateltaviksi sellaisia henkilöitä, joilla oli motivaatiota osallistua juuri tähän kehittämistyöhön haastattelun muodossa.

6.2.2 Haastattelumetodit

Kehittämistyömme tutkimukselliseen työskentelytapaan rinnastettavassa osiossa hyödynsimme monimetodista lähestymistapaa. Vilka (2021, 72) määrittelee tutkimustyössä monimetodisen lähestymistavan metoditriangulaation synonyymiksi, joka pitää sisällään sen, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa hyödynnetään esimerkiksi useita haastatteliijoita tai analyysitapoja. Kehittämistyössämme jokainen meistä teki omalla paikkakunnallaan etähaastatteluja ja näin useampi haastatteliija keräsi

aineistoa, mikä vastaa monimetodista lähestymistapaa. Käytimme työssämme siis monipuolisesti erilaisia kehittämisen menetelmiä, ja haastattelumetodeja on mietitty tarkkaan.

6.2.3 Sisällönanalyysi

Tutkimusaineisto on kehittämistyössä se aineisto, jota tutkitaan ja analysoidaan, ja lähdeaineistona toimii materiaali, jota hyödynnetään tutkimuksen aikana (Vilka 2021, 72).

Kehittämistyömme aineisto kerättiin sekä video- että äänitallentein. Kun tutkimusaineisto on kerätty, tulee se Vilkan (2021, 137) mukaan muuttaa tutkittavaan ja analysoitavaan muotoon, ja laadullisia tutkimusmenetelmiä käytettäessä analysoitava aineisto on aina joko kuva- tai tekstimuodossa. Aineistonkeruun jälkeen litteroimme haastattelut, eli muutimme haastatteluaineiston tekstimuotoon. Tässä prosessissa apuna käytettiin tekoälyä hyödyntävää järjestelmää nimeltä The Good Tape, jota Ylen toimittajat käyttävät omien haastattelujensa litteroimiseen. Tekoälyn tekemät litteroinnit verifioitiin oikeiksi tämän opinnäytetyön toteuttajien, eli ihmisten toimesta. Teimme litteroinnin, sillä se menetelmänä mahdollistaa haastatteluvastausten läpikäymistä johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti (Vilka 2021, 137), ja tällaista tekstimuotoista materiaalia voidaan tarkastella työtä tekevien henkilöiden itsensä toimesta. Lisäksi tällaista tekstimuotoista tietomassaa voidaan analysoida lisää tekoälyn avulla. Haastattelujen analysoinnissa hyödynsimme siis tekoälyä oman työskentelymme tukena. Tämä tarkoittaa tiivistettynä sitä, että kvalitatiiviseen näkökulmaan perustuvassa työskentelyssämme hyödynsimme perinteisiä laadullisen tutkimuksen analyysitapoja, mutta myös uudenlaista, innovatiivista analyysitapaa tekoälyn muodossa. Tekoäly ei korvannut työssämme itse tekemäämme sisällönanalyysia, vaan tarkoituksena oli kartoittaa sen mahdollisuuksia ja parhaimmillaan vahvistaa sisällönanalyysin objektiivisuutta. Tekoälyä hyödyntämällä voimme välttää sellaisia kompastuskiviä, joihin ihminen itse helposti sortuu laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysissä – aineistonanalyysiin

kun liittyy aina myös tutkijan omat oletukset, odotukset ja näkemykset (Järvinen 2023, 25–30).

Sisällönanalyysi toteutettiin hermeneuttista metodia hyödyntäen.

Hermeneuttinen metodi mahdollistaa erilaisten merkitysten paljastamisen, ja se auttaa ymmärtämään tutkimuksellisissa kehittämistöissä juuri käyttäjän kokemuksia ja näkemyksiä (Vilkkä 2021, 179). Kehittämistyömme tarkoituksena oli saada tietoa juuri Ylen lasten sisältöjen varhaiskasvattajille suunnattujen sisältöjen käyttäjistä ja heidän toiveistaan, joten hermeneuttinen lähestymistapa mahdollisti mielestämme parhaiten vastauksien saamisen asettamiimme kehittämiskysymyksiin.

Hermeneuttisessa metodissa puhutaan hermeneuttisesta kehästä, joka kuvaa tutkijan ymmärtämisen tapaa – tutkija lähtee liikkeelle tietyistä lähtökohdista, joihin hän tutkimusprosessin aikana aina palaa uusien oivallusten saattamana (Vilkkä 2021, 179). Hermeneuttinen lähestymistapa kunnioittaa siis mielestämme myös itse kehittämistyön ideaa, sillä tämä sisällönanalyysin tapa on jo itsessään kehityksellistä. Laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysin haasteena on aina myös tutkijan omat lähtökohdat ja näkemykset, eli sellaiset henkilökohtaiset ominaisuudet, jotka saavat tutkijan kiinnittämään luontaisesti huomionsa aineistossa joihinkin tiettyihin seikkoihin. Hermeneuttinen lähestymistapa toimii kehänä, jossa tutkija toimii kuin dialogisessa vuorovaikutuksessa tutkimusaineiston kanssa, ja tällä tavoin voidaan välttyä siltä, että tutkija tulkitsee aineistoa vain omien olettamustensa pohjalta (Vilkkä 2021, 179).

Sisällönanalyysissa etsimme aineistosta yhteneväisyyksiä, joiden pohjalta kehittämisehdotuksia voitaisiin tehdä. Aineistomme koostui useista haastatteluvastauksista, joiden sisältöä analysoitiin ensin yksittäin ja lopulta myös verrattiin ja rinnastettiin toisiinsa. Tällä vertailulla ja yhteneväisyyksien etsimisellä voitiin etsiä vastauksia kehittämiskysymyksiin – voidaan ajatella, että mitä enemmän samankaltaisuuksia vastauksissa oli, sen luotettavampaa näkökulmaa saatiin varhaiskasvatuksen kentältä. Haastatteluissa nousi kuitenkin esiin yksittäisten työntekijöiden omakohtaisia kokemuksia ja

näkemyksiä, mutta koska haastateltavat olivat kaikki saman työkentän työntekijöitä ja varhaiskasvatusalan ammattilaisia, voitiin jo ennen haastatteluja jossain määrin olettaa heillä olevan mahdollisesti yhteneviä näkemyksiä nimenomaan ammatillisesta näkökulmasta. Tämän vuoksi oli tärkeää luoda haastattelukysymyksetkin siten, että niissä korostuu ammatillinen näkökulma.

6.3 Yhteistyö toimeksiantajan kanssa

Kehittämistyömme aikana olimme aktiivisesti yhteydessä toimeksiantajaan sekä chatilla, sähköpostitse että puhelimitse. Järjestimme säännöllisesti myös etätapaamisia, joissa kävimme läpi työn etenemistä ja tulevia vaiheita. Ennen tapaamisia toimitimme toimeksiantajalle sähköpostitse aina etukäteen kirjallisen katsauksen siitä, missä vaiheessa työmme kussakin tilanteessa oli, jotta toimeksiantaja sai tilaisuuden valmistautua tapaamisiin rauhassa ja pohtia mahdollisia kysymyksiä tai palautetta. Pidimme työskentelyn aikana kirjaa siitä, milloin ja missä muodossa olimme yhteydessä toimeksiantajaan, ja lopuksi koostimme tästä yhteydenpidosta taulukon (Liite 2). Taulukossa kuvataan yhteydenpidot päivämäärittäin, ja kunkin yhteydenpidon osalta kerrotaan, missä muodossa yhteydenpito on tapahtunut ja mitä se on pitänyt sisällään.

Tapaamisissa keskustelimme sekä omista ideoistamme ja tulevista työvaiheista että kysyimme toimeksiantajan toiveita. Keskustelu toimeksiantajan kanssa oli koko prosessin ajan avointa ja kannustavaa, ja toimeksiantaja antoi meille melko vapaat kädet työskentelymme käytännön toteutukselle.

Varmistuaksemme siitä, että emme erehtyisi lähtemään tekemään liian laajaa ja epäjohdonmukaista työtä, oli tärkeää pysähtyä säännöllisesti keskustelemaan toimeksiantajan kanssa. Tällaiset välikeskustelut auttoivat siis meitä kehittämistyön tekijöitä pysymään alkuperäisessä suunnitelmassamme asetetuissa raameissa, mutta tarjosi myös toimeksiantajalle tietoa siitä, miten työ etenee.

Kehittämistyömme tutkimuksellisessa vaiheessa toimeksiantajalle annettiin myös mahdollisuus seurata työskentelyämme reaaliajassa siten, että kaikki työstämämme materiaalit ja tiedostot jaettiin myös hänen nähtäväkseen.

7 Kehittämistyön tuotos ja tulokset

7.1 Kehittämistyön tulokset

Kehittämistyön suunnitelmavaiheessa otimme tavoitteeksemme saada otantaamme yhdeksän haastateltavaa siltä varalta, että otanta supistuisi muuttujien vuoksi prosessin aikana. Haastateltavat kerättiin lumipallo-otannan kautta, mikä osoittautuikin ehkä tärkeäksi tekijäksi sen osalta, että suunniteltu otannan suuruus ei supistunut – haastateltavat olivat motivoituneita osallistumaan laadulliseen haastatteluun.

Kysyimme haastateltavilta, miten Pikku Kakkosen toimintatuokiot vastaavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esitettyihin lapsen laaja-alaisen oppimisen osaamisalueisiin. Haastateltavien vastauksien perusteella Pikku Kakkosen toimintatuokiot kattavat laajasti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainittuja laaja-alaisen oppimisen osaamisalueita. Haastateltavat nostivat esiin erityisesti tunnekasvatuksen, liikunnan, musiikin, ja taiteen merkityksen, jotka kaikki ovat keskeisiä osa-alueita lapsen monipuolisessa kehityksessä. Myös vuorovaikutustaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen mainittiin.

Haastatteluissa tarpeena korostui tunnekasvatuksen tärkeys, joka on yksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden keskeisistä teemoista.

Haastateltavat kertoivat kokemuksistaan, että nykyajan lapset tarvitsevat enemmän ohjausta tunteiden tunnistamisessa ja käsittelyssä. Haastateltavat mainitsivat useasti, että toimintatuokioissa voisi olla enemmän sisältöjä, jotka käsittelevät erilaisuutta, liikuntaa ja luontoa.

Kysyimme myös, miten he näkevät toimintatuokioiden hyödyntämisen pedagogisessa suunnittelussa. Haastateltavat pitävät valmiita toimintatuokioita hyödyllisinä resursseina, jotka tukevat pedagogista suunnittelua ja tarjoavat uusia ideoita ja inspiraatiota toiminnan toteutukseen. Erityisesti niiden monipuolisuus ja soveltuvuus eri ikäryhmille korostuivat vastauksissa.

Haastattelujen perusteella valmiiden toimintatuokioiden käyttö säästää aikaa, mutta mahdollistaa myös pedagogisen toiminnan monipuolistamisen ja rikastuttamisen. Haastateltavat korostivat myös joustavuuden ja muokattavuuden merkitystä, jotta toimintatuokiot voidaan sovittaa yhteen kunkin ryhmän tarpeiden ja kiinnostuksenkohteiden kanssa.

Kysyimme myös, miten haastateltavat haluaisivat toimintatuokioita kehitettävän edelleen. Haastateltavien mukaan on tarvetta uusille toimintatuokioille, jotka vastaavat paremmin eri ikäryhmien tarpeisiin, lasten taustan moninaisuuteen ja sisältävät monipuolisempia teemoja, kuten luonto- ja ympäristökasvatusta, tunteita ja sekä liikunnallisia aktiviteetteja.

Lisäksi toivottiin, että toimintatuokioita voisi toteuttaa erilaisissa ympäristöissä, kuten luonnossa ja sisätiloissa, jolloin ne tukisivat eri oppimisympäristöjen hyödyntämistä.

Haastateltavat toivovat myös, että toimintatuokiot olisivat helpommin löydettävissä ja saavutettavissa, ja että varhaiskasvattajille tiedotettaisiin aktiivisemmin uusista resursseista. Tämän saavuttamiseksi ehdotetaan sosiaalisen median ja sähköisten uutiskirjeiden hyödyntämistä sekä suurempaa tiedonjakoa opiskelijoiden ja varhaiskasvatuksen johtajien kautta.

Haastatteluista esiin nousseet kolme tärkeintä huomiota olivat seuraavanlaiset:

1. Haastateltavat korostivat tunnekasvatuksen ja vuorovaikutustaitojen tärkeyttä, toivoen lisää sisältöjä erityisesti näihin aihealueisiin.
2. Toimintatuokioita pidettiin hyödyllisenä pedagogisen suunnittelun ja toteutuksen tukena, niiden tarjotessa monipuolisia ja eri ikäryhmille sopivia aktiviteetteja.
3. Haastateltavat kaipasivat toimintatuokioihin lisää monimuotoisuutta ja joustavuutta, jotta ne tukisivat paremmin varhaiskasvatuksen työntekijöiden työtä eri ympäristöissä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Pikku Kakkosen toimintatuokioiden arvostettuja ja hyödyllisiä työkaluja varhaiskasvatuksen ammattilaisten keskuudessa. Niiden moninaisuutta, saatavuutta, näkyvyyttä varhaiskasvattajille ja soveltuvuutta eri-ikäisille lapsille tulisi kuitenkin kehittää edelleen.

7.2 Kehittämisehdotukset

7.2.1 Kehittämisehdotukset tulosten perusteella

Haastatteluissa nousi useaan kertaan esiin haastateltavien toive siitä, että toimintatuokioita suunniteltaisiin ajallisesti lyhyemmiksi. Esiin nousi huomio siitä, että varhaiskasvatuksen arjessa aikaa tuokioiden valmistelulle ei ole paljoa, joten toimintatuokioiden tulisi olla helposti valmistettavissa ja toteutettavissa siten, että niihin ei kulu kohtuutonta aikaa. Varhaiskasvatusalan ammattilaiset kokivat haastattelujen perusteella, että esimerkiksi 60 minuutin toimintatuokioiden ovat liian pitkiä varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa toteutettaviksi, sillä heidän keskittymiskykynsä ja -tasonsa vaihtelevat jopa lapsiryhmien sisällä. Tämän vuoksi ehdotamme, että toimintatuokioita suunniteltaisiin lyhyiksi, noin 10–15 minuutin tuokioiksi. Tämä aikaehdotus nousi esiin myös haastateltavien omista toiveista.

Nämä lyhyemmät toimintatuokioiden voitaisiin suunnitella esimerkiksi yhdeksi sarjaksi, jonka lyhyempiä toimintatuokioita voitaisiin yhdistellä sujuvasti, eli näin varhaiskasvattajilla olisi mahdollisuus muokata toimintatuokioita teemoittain vastaamaan kunkin lapsiryhmän tarpeita ja taitoja – on helpompaa pidentää toimintatuokiota hyvin keskittyvien ja motivoituneiden lasten kanssa työskentelyssä yhdistelemällä lyhyitä tuokioita keskenään, kuin yrittää pilkkoa pitkäkestoisiksi suunniteltuja toimintatuokioita lyhyemmiksi kesken toiminnan. 10–15 minuutin tuokioiden lisäksi voitaisiin suunnitella jopa lyhyempiäkin tuokioita, sillä esimerkiksi kolmesta noin viiden minuutin pituisesta tuokiosta voitaisiin saada helposti muokattua vaikkapa 15 minuutin tuokio sujuvasti toimintaa toteutettaessa – eli esimerkiksi silloin, kun varhaiskasvattaja huomaa lasten olevan kiinnostuneita tuokiosta ja heiltä löytyvän intoa jatkaa tuokiota

vielä hieman pidempään. Mikäli tällaiset lyhyeksi suunnitellut toimintatuokiot ovat www-sivustolla selkeästi löydettävissä, voidaan tuokioita toteuttaa useampi kerralla tällä yhdistelemisen ajatuksella. Näin Ylen varhaiskasvattajille suunnitelluissa sisällöissä onkin jo luokiteltu sisältöjä, esimerkiksi Minä ja meidän yhteisömme -oppimisalueessa toimintatuokiot ovat lyhyitä ja eräänlaisessa jatkumossa suhteessa toisiinsa (Yle 2024b), ja täten helposti löydettävissä ja sovellettavissa jopa kesken tuokion. Tällaista sisältöjen pilkkomista ja jaksottamista voitaisiin hyvällä suunnittelulla hyödyntää myös muiden oppimisen alueiden toimintatuokioissa.

Luomalla lyhytkestoisempia toimintatuokioita voitaisiin vastata myös haastatteluissa esiin nousseeseen toiveeseen siitä, että toimintatuokioiden tulisi olla helpommin muokattavissa lapsiryhmän tarpeiden ja kehitystason mukaisesti. Lyhyet toimintatuokiot voivat siis tukea toinen toisiaan ja olla näin myös sovellettavissa monipuolisemmin. Tällä tavoin voidaan vastata myös varhaiskasvatuksen kentältä nousseisiin toiveisiin siitä, että toimintatuokioita voisi hyödyntää myös eri ikäisten lasten kanssa toimiessa – pidemmät tuokiot voivat toimia vanhempien lasten kanssa, kun taas lyhyemmät tuokiot voivat olla toimivampi ratkaisu varhaiskasvatuksen nuorimpien lasten kanssa toimiessa, ja näin lapsilla olisi tasavertainen mahdollisuus samaan sisältöön iästä, kehitystasosta ja muista henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatta.

Haastateltavat toivoivat toimintatuokioiden moninaisuuteen myös ympäristöön liittyviä uusia ulottuvuuksia – toiveena oli, että toimintatuokioita suunniteltaisiin siten, että niitä voitaisiin toteuttaa eri ympäristöissä, eli sekä sisä- että ulkotiloissa. Näin saataisiin hyödynnettyä varhaiskasvatuksen erilaisia oppimisympäristöjä ja rikastettua toimintaa yhdistelemällä erilaisia oppimisen alueita toiminnassa. Tähän tarpeeseen voitaisiin vastata esimerkiksi siten, että suunniteltaisiin toimintatuokioita, jotka eivät vaadi paljoa esivalmisteluja tai materiaalia, eli varhaiskasvattajien ei tarvitsisi raadollisesti tuijottaa liian tarkkaa ohjeistusta, vaan voisi parhaimmillaan muovata toimintatuokioita omien taitojensa, lasten tarpeiden ja oppimisympäristön mukaisesti. Tällaisten ”mukaan otettavien” toimintatuokioiden tulisi siis olla hyvin pelkistettyjä ja

suoraviivaisia, ja mahdollistaa esimerkiksi ympäristön tarjoamien materiaalien hyödyntäminen sekä sisätiloissa että luonnossa. Tästä käytännön esimerkkinä voidaan ehdottaa vaikkapa tunnetaitoihin liittyvää toimintatuokiota, joka toteutetaan luonnossa, mikä tukisi Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alueen lisäksi myös esimerkiksi Kasvan, liikun ja kehityn -oppimisaluetta sekä Tutkin ja toimin ympäristössäni -oppimisaluetta.

Sen lisäksi, että toivottiin toimintatuokioita, joita voitaisiin hyödyntää erilaisissa oppimisympäristöissä, haastatteluista nousi esiin myös toive nimenomaan luontoon liittyvistä toimintatuokioista. Toiveena oli siis, että toimintatuokioita voitaisiin toteuttaa luonnossa, mutta myös toimintatuokioiden sisällön osalta toiveena oli myös luontokasvatus. Luontokasvatukseen liittyvät toimintatuokioiden sopivat selkeästi Tutkin ja toimin ympäristössäni -oppimisalueeseen, joita Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioissa onkin jo useampia, mutta haastattelut antavat ymmärtää, että luonnon monipuolisuutta ja sen mahdollisuuksia haluttaisiin hyödyntää vielä laajemmin toimintatuokioiden sisällöissä.

Haastatteluissa toistui useasti varhaiskasvattajien toive lasten tunnekasvatukseen liittyvistä toimintatuokioista. Haastateltavat korostivat vastauksissaan tunnekasvatuksen ja vuorovaikutustaitojen merkitystä, ja he toivoivat lisää sisältöjä erityisesti niihin liittyen. Haastattelujen perusteella voidaan siis todeta, että varhaiskasvatuksen työkentällä on aitoa tarvetta monipuolisille materiaaleille ja toimintatuokioille, joissa käsitellään lasten tunteiden sanoittamista, tunnesäätelyä ja sitä kautta tunteiden ilmaisua. Tällaisten toimintatuokioiden suunnittelussa on tärkeää huomioida eri ikäisten lasten oppimistavat ja oppimisvalmiudet – tunteet kuuluvat meille kaikille, mutta meistä jokainen käsittelee ja näyttää niitä yksilöllisesti muun muassa iänkin perusteella.

Haastatteluissa nousi esiin myös moninaisuutta huomioivien toimintatuokioiden tarve – oli sitten kyse esimerkiksi lapsiryhmän yksilöllisten toisistaan eroavasta kehitystasosta tai vaikkapa kulttuurisista tekijöistä johtuvasta moninaisuudesta, on tärkeää huomioida inklusiivisuus. Jokaisella lapsella tulee siis olla mahdollisuus osallistua ryhmässään tasavertaisesti erilaisille toimintatuokioille

riippumatta yksilöllisistä ominaisuuksista. Moninaisuutta voidaan huomioida toimintatuokioita suunnitellessa esimerkiksi selkokieltä hyödyntämällä – selkokieliisyys vahvistaa toimintatuokioiden ymmärrettävyyttä ja helpottaa kaikkien lasten ohjeiden tulkitsemista. Voidaan ajatella, että vaikka lapsi kykenee ymmärtämään hyvinkin monimutkaisia ja -osaisia ohjeita, hän kykenee ymmärtämään myös selkokielisiä, yksinkertaisia ohjeita, kun taas kielellisiä haasteita omaavien lasten on huomattavasti vaikeampaa ymmärtää monimutkaisia tai moniosaisia ohjeita. Selkokieliisyys ja suoraviivainen ohjeistus toimintatuokioilla tukee siis kaikkien lasten osallisuutta ja vahvistaa inklusiivisuutta, eikä jätä ketään ulkopuolelle.

Haastattelujen perusteella nousee esiin myös liikunnan, musiikin ja taiteen merkitys keskeisenä osa-alueena lapsen monipuolisessa kehityksessä. Tämä osoittaa, että Kasvan, liikun ja kehityn ja Ilmaisun monet muodot -osoiden toimintatuokiot tukevat varhaiskasvatuksen tavoitteita. Koska lapselle on luontaista liikkua, ehdotamme haastatteluihin perustuen yhdistämään eri oppimisen alueiden toimintatuokioita, kuten musiikkia, liikuntaan.

Laaja-alaisen oppimisen osaamisalueisiin ja varhaiskasvatuksen oppimisen alueisiin nähden haastatteluista merkittävimminä teemoina ja toiveina esiin nousivat tunnekasvatus eli sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen tähtäävät toimintatuokiot, kielen kehitykseen liittyvät tuokiot, sekä erilaisuuteen ja monimuotoisuuteen liittyvät tuokiot. Nämä toivotut toimintatuokioiden teemat voidaan luokitella kuuluvan Ylen Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnatuista toimintatuokioista seuraaviin oppimisen alueisiin: minä ja meidän yhteisömme, kielten rikas maailma sekä ilmaisun monet muodot. Näiden kolmen oppimisalueen sisältöihin toivotaan siis haastattelujen perusteella eniten uutta, monipuolista ja saavutettavaa materiaalia.

Haastatteluista ilmeni yllä mainittujen toiveiden lisäksi myös se, että Ylen varhaiskasvattajille suunnitellut sisällöt eivät olleet kaikille entuudestaan tuttuja, tai ainakaan siltä osin, että varhaiskasvattajat olisivat itse niitä työssään hyödyntäneet – haastateltavat olivat aidosti ilahtuneita siitä, että Yle suunnittelee ja tuottaa tällaista sisältöä varhaiskasvattajien työn tueksi, mutta he

ihmettelivät myös sitä, miksi sisältö ei ole levinnyt laajasti varhaiskasvattajien tietoisuuteen. Haastateltavat toivoivat, että näitä valmiita toimintatuokioita saataisiin paremmin alan ammattilaisten tietoisuuteen esimerkiksi jakamalla tietoa eri varhaiskasvatusyksiköiden johtajille tai varhaiskasvatukseen valmistuvien opiskelijoiden keskuudessa. Tätä tietoisuutta voitaisiin sekä haastateltavien että tätä kehittämistyötä tekevien opiskelijoiden mielestä lisättyä esimerkiksi luomalla säännöllisesti uutiskirjeitä, joissa kerrotaan uusista materiaaleista, sekä materiaalipaketteja, joita voitaisiin jakaa suoraan varhaiskasvatusyksiköille. Esimerkiksi varhaiskasvatusyksiköiden johtajat voisivat halutessaan jakaa näitä materiaalipaketteja oman yksikkönsä varhaiskasvattajille. Myös sosiaalinen media tiedotusvälineenä nousi haastatteluissa esiin – sosiaalisen median kautta voidaan saavuttaa suuriakin kohderyhmiä. Näitä sosiaalisen median sisältöjä voitaisiin myös jakaa esimerkiksi varhaiskasvattajille suunnatuilla some-alustoilla, kuten esimerkiksi Facebookin varhaiskasvattajien ryhmissä, tai muilla sosiaalisen median alustoilla.

7.2.2 Muut toimeksiantajalle tarjottavat kehittämissuositukset

Kuten ylempänä mainitsimme, varhaiskasvattajien haastatteluista ilmeni, että varhaiskasvatuksen kentällä huolta herättää nykypäivänä muun muassa varhaiskasvatusikäisten lasten tunnetaidot ja tunnesäätelyyn liittyvät haasteet – tunnekasvatuksen merkitys on nykypäivänä korostunut, ja näihin toivottaisiin lisää toimintatuokioita. Nykypäivänä lasten tunnesäätelyyn liittyvät haasteet ovat hyvin moninaisia, ja varhaiskasvatuskentällä näkyy myös neurodiversiteetin moninaistuminen – tietoisuutta nepsy-haasteista ja nepsy-lasten kanssa toimimisesta tulisi mielestämme lisätä koko varhaiskasvatuksen kentällä. Nepsy on vakiintunut nimike sellaisille henkilöille, joilla on todettu jokin neuropsykiatrisen kehityshäiriö (Autismiliitto 2023). Nykypäivänä nepsy-ihmisenä voidaan pitää myös sellaista henkilöä, joka ei ole saanut lääketieteellistä diagnoosia, mutta hänellä on selkeästi neuropsykiatrisiin häiriöihin viittaavia piirteitä. Tällaisia neuropsykiatrisia häiriöitä ovat muun

muassa autismitieteen häiriöt, Touretten oireyhtymä, sekä aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö, joka tunnetaan arkikielisemmin nimellä ADHD (Autismiliitto 2023). ADHD-liitto (2023) kuvailee neurodiversiteettiä siten, että meillä kaikilla on synnynnäisiä neurologisia ominaisuuksia, jotka säätelevät esimerkiksi hermostomme reaktioita erilaisiin ärsykkeisiin ja kuormitukseen, eli sillä viitataan neurologisten ominaisuuksien monimuotoisuuteen. Neuropsykiatriset häiriöt ovat siis aivojen toimintaan vaikuttavia kehityksellisiä häiriöitä.

Neuromoninaisuus näkyy nykypäivänä kaikissa ympäristöissä varhaiskasvatus mukaan lukien entistä vahvempana, minkä vuoksi varhaiskasvatuksen kentällä tarvitaan mielestämme tietoisuutta sekä varhaiskasvattajille että lapsille – varhaiskasvattajilla on paljon opittavaa, mutta tärkeää on opettaa myös lapsille tästä neuromoninaisuudesta, erityisesti erilaisuuden hyväksymisen ja ymmärtämisen näkökulmasta. Toimintatuokioita tulisi suunnitella siten, että ne tukisivat sekä neurotyypilliseksi että neuropoikkeaviksi kuvailtujen lasten kehitystä. Neuromoninaisuutta huomioivien toimintatuokioiden tulisi olla hyvin suoraviivaisia ja selkokieliä – erilaiset neurotyypit kun voivat tulkita asioita hyvinkin eri tavoin. Tämän lisäksi toimintatuokioita tulisi suunnitella sensitiivisistä näkökulmista siten, että lapset oppisivat ymmärtämään ja kunnioittamaan toistensa yksilöllisiä ominaisuuksia. Tällaisten yksilöiden erilaisia ominaisuuksia kunnioittavien ja painottavien toimintatuokioiden luominen ehkäisee myös syrjäytymistä lapsiryhmien sisällä.

Koska kehittämistyömme on varhaiskasvatuksen sosionomin opinnäytetyö, ja toimeksiantajamme on toivonut meiltä myös omaa näkökulmaa kehittämisehdotuksiin, koemme tärkeäksi nostaa esiin tämän neuromoninaisuuden huomioimisen tärkeyden. Varhaiskasvatus on ennaltaehkäisevää lastensuojelua (THL 2023a), ja ennaltaehkäisevään lastensuojeluun periaatteisiin kuuluu lapsen kehityksen ja kasvun edistäminen ja turvaaminen (THL 2023c). Koemme tulevina varhaiskasvatuksen sosionomeina tärkeäksi huomioida myös tämän näkökulman. Haluamme siis nostaa esiin neurodiversiteetin huomioimisen tärkeyden, sillä esimerkiksi

autismikirjon häiriöitä omaavien henkilöiden elämänlaatu ja toimintakyky on turvatumpaa, sekä monihäiriöisyyden ehkäiseminen toimivampaa, mitä aikaisemmin he saavat yksilöllistä tukea yksilöllisten ominaisuuksiensa perusteella (Autismikirjon häiriö. Käypä hoito -suositus 2023). On siis tärkeää huomioida monipuolisesti varhaiskasvatusikäisten lasten yksilöllisiä ominaisuuksia riippumatta siitä, onko heillä virallista lääketieteellistä diagnoosia – neurodiversiteetin huomioiminen käytännön tasolla ei kuitenkaan vahingoita sellaisia lapsia, jotka voidaan luokitella neurotyypillisiksi. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiskompetenssien eettiseen osaamiseen kuuluu muun muassa kyky ymmärtää lasten ja perheiden moninaisuutta ja tukea lapsia inklusiivisten periaatteiden mukaan (SOAMK 2023), ja haluamme kehittämisselityksillämme vahvistaa tätä osaamiskompetenssiamme. Huomioimalla muun muassa neurodiversiteetin monimuotoisuuden kaikissa lapsille tyypillisissä ympäristöissä voidaan mahdollisesti ehkäistä myöhempien vaiheiden vakavampia haasteita. Opinnäytetyömme vahvistaa siis myös tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen kompetenssiamme ja tukee omaa kasvuamme varhaiskasvatuksen sosionomeiksi.

Haastatteluissa varhaiskasvattajat kertoivat, että hyödyntävät Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioita suomalaiseen kulttuuriin liittyvien juhlapyhien ja tapojen vahvistamiseen. Esimerkeiksi he kertoivat esimerkiksi joulun. Ylen tehtävänä on tuottaa ja tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista. Lisäksi Ylen tulee säilyttää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä. (Yle 2024c.) Tämän takia olisi mielestämme järkevää lisätä Varhaiskasvattajille-sivustolle teemoja, jotka sisältävät toimintatuokioita esimerkiksi vuodenaikakellon mukaisesti. Nämä toimintatuokioidet voisivat tarjota ideoita varhaiskasvatukseen liittyen suomalaisiin juhlapyhiin ja arjen tapakulttuuriin.

7.3 Lopputuotos

Kehittämistyön lopputuotokseksi valitsimme yhdessä toimeksiantajan kanssa Google Slides-esityksen, koska se on Ylen omille esityksille ja tuotoksille valittu muoto. Google Slidesiä käyttämällä lopputuotos oli myös suoraan Ylen

tarjoaman tietoturvan piirissä. Työtä tehtiin horisontaalisesti, eli kaikki opiskelijat pääsivät muokkaamaan työtä jatkuvasti. Myös toimeksiantajalla oli pääsy lopputuotokseen koko tuotoksen työstämisen ajan.

Lopputuotoksessa (Liite 3) esiteltiin opiskelijaryhmä sekä Ylen että Turun AMK:n ohjaajat. Alussa pohjustuksena esiteltiin kehittämistyön tavoitteet, kehittämistehtävät ja tuotokset. Kehittämiskysymyksien kautta rakennettiin siltaa siihen, keitä oli haastateltu laadullisessa otoksessa ja millä menetelmillä haastattelut tehtiin.

Tuotoksen lopussa esiteltiin vielä työskentelyn pohjalta nousseet kehittämissuositukset ja käytännön vinkit, jotka esiteltiin tämän työn edellisessä alaluvussa. Tuotoksessa nämä kehittämissuositukset avattiin ja esiteltiin tiivistettynä konkreettisin esimerkein, ja toimeksiantajalle toimitettiin myös kirjallisesti tarkempi kuvaus kustakin kehittämissuosituksesta tämän opinnäytetyön muodossa.

Mainittakoon, että tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite 3) oleva tuotos on sisällöllisesti sama, mutta visuaalisesti erilaiseksi muokattu, pelkistetty versio siitä tuotoksesta, joka toimeksiantajalle on esitelty, sillä toimeksiantajalle luodun tuotoksen grafiikat ovat Ylen omaan käyttöön tarkoitettuja. Tuotoksessa hyödynnettyjä dioja ei voida tekijänoikeudellisista syistä julkaista sellaisenaan osana tätä opinnäytetyötä.

7.4 Tulosten esittely toimeksiantajalle ja sidosryhmille

Tämän opinnäytetyön lopputuotos ja löydökset esiteltiin toimeksiantajalle, Ylen Pikku Kakkoselle, 5.3.2024 kello 11–12 Google Slides-esityksen avulla.

Tapahtuma järjestettiin hybridinä Ylen tiloissa Tohlopinrannassa Tampereella ja Google Meetissä, jotta muissa Ylen toimipisteissä työskentelevät työntekijät pystyivät halutessaan liittyä mukaan seuraamaan esitystä etänä. Tämän opinnäytetyön tekijät olivat itse läsnä Tohlopissa. Paikalla oli kehittämistyötä tehneiden opiskelijoiden lisäksi muun muassa toimeksiantajamme edustaja, eli Pikku Kakkosen vastaava tuottaja, jonka kanssa teimme kehittämistyön aikana

tiivisti yhteistyötä, sekä Ylen Lasten sisältöjen päällikkö. Lopputuotoksen ja tuloksien esittelyyn oli varattu 60 minuutin aika, jonka aikana opiskelijaryhmä kävi läpi lopputuotoksen. Itse esitykselle oli varattu 45 minuuttia, jonka jälkeen yleläisillä olisi mahdollisuus kysyä lisäkysymyksiä, mutta me opiskelijat vastasimme yleläisten kysymyksiin myös esityksen aikana. Esittelystä saadusta toimeksiantajan palautteesta kerromme tarkemmin osiossa 8.2.

8 Pohdinta ja arviointi

8.1 Kehittämistyön luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksessa tulee aina huomioida tutkimusetiikka ja siihen liittyvät seikat. Tutkimusetiikkaan kuuluu muun muassa hyvä tieteellinen käytäntö, joka pitää sisällään sen, että tutkija käyttää työssään eettisesti kestäviä menetelmiä sekä tiedonhankinnan että itse tutkimuksen osalta. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijan tulee hyödyntää tutkimuksessaan ajantasaista tietoa ja suhtautua lähteisiin kriittisesti voidakseen perustaa tutkimuksensa faktatiedolle. Tutkimusetiikkaan kuuluu myös se, että tutkija kykenee perustelemaan valitsemansa tutkimusmenetelmät teoreettisesti, ja osaa hallita koko prosessia johdonmukaisesti aina tiedonhausta tutkimustuloksiin asti. (Vilka 2021, 41–42.) Vaikka työmme ei ollutkaan tutkimus, vaan tutkimuksellisia menetelmiä hyödyntävä kehittämistyö, samat eettiset velvoitteet koskivat työtämme, sillä myös kehittämistyöhön kuuluu hyvän tieteellisen käytännön mukaan toimiminen.

Kehittämistyössämme hyödynsimme toimeksiantajalta saamaamme materiaalia aikaisemmasta tutkimuskyselystä, ja meidän tuli käsitellä tätä valmista materiaalia hyvän tieteellisen käytännön mukaan. Vilka (2021, 42) kirjoittaakin, että tutkijan tulee välttää kaikenlaista vilpillistä toimintaa, sekä kunnioittaa muita tutkijoita ja heidän työtään. Tämä tarkoitti käytännössä omalla kohdallamme sitä, että vaikka saimmekin toimeksiantajaltamme oman haastattelurunkomme luomiselle tukea aikaisemmasta kyselystä, emme saaneet suoraan valikoida aiemmassa kyselyssä käytettyjä kysymyksiä haastatteluamme. Mikäli olisimme päätyneet hyödyntämään tämän aiemman kyselyn kysymyksiä sellaisenaan tai muokkaamaan niitä tarkoituksenmukaisemmiksi, olisi meidän tullut myös mainita tästä. Toiminnan on siis tutkimuksellisessa työssä oltava läpinäkyvää ja rehellistä.

Tutkimukseen ja aineiston keruuseen liittyy aina myös eettinen velvoite huolehtia tutkittavien henkilöllisyyden salaamisesta ja selvittää, tarvitaanko

työhön erikseen tutkimuslupa. Ennen haastattelujen toteuttamista ja työn käytännön toteutusta selvitimme toimeksiantajaltamme, tarvitsemeko kehittämistyöhömme tutkimuslupan. Toimeksiantajamme näkökulman mukaan emme tarvinneet työhömme tutkimuslupaa, sillä emme tulisi keräämään haastatteluissa henkilötietoja, eivätkä haastattelut kohdistuisi mihinkään tiettyyn organisaatioon, vaan yksittäisiin käyttäjiin. Haastatteluilla kerättäisiin käyttäjien omakohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä, ja haastateltavat osallistuisivat haastatteluun varhaiskasvatuksen ammattilaisina, mutta yksityishenkilöinä. He eivät siis edustaisi omaa organisaatiotaan haastattelussa. Kysyimme asiasta myös Ylen juridiselta puolelta, ja saimme vastaukseksi, että meidän tulee tietenkin huolehtia siitä, että saamme itse haastateltavilta luvat, mutta sen virallisempaa tutkimuslupaa ei kehittämistyöhömme tarvita. Kuten aiemmin kerroimme, haastateltavat valikoituivat lumipallo-otannan kautta ja he saivat tietoa kehittämistyöstä ja haastattelusta etukäteen saatekirjeen (Liite 4) muodossa. Haastateltavilla oli myös mahdollisuus perua osallistumisensa sekä suostumuksensa haastattelun tallennukseen missä kohtaa prosessia tahansa.

Koska kehittämistyössämme kerättiin aineistoa, tuli meidän huolehtia myös aineiston asianmukaisesta säilytyksestä. Tutkimusaineistoa tulee säilyttää siten, että tutkittavien anonymiteetti säilyy, ja aineisto ei päädy kolmansien osapuolten käsiin prosessin aikana tai sen jälkeen (Vilka 2021, 47). Tutkimus- ja kehittämistyön tutkimusetiikkaan kuuluu myös se, että tutkimuksen aikana kerättyä aineistoa käytetään vain siihen tarkoitukseen, joka tutkittaville on aiemmin kerrottu. Vilka (2021, 48) kirjoittaakin, että tutkijan tulee tarjota tutkittavalle riittävästi tietoa tutkimuksesta ja siihen liittyvistä käytänteistä aina anonymiteetista tutkimuksen tarkoitukseen asti. Tietoa tutkimuksen toteuttamisesta voidaan tarjota haastateltaville esimerkiksi saatekirjeen muodossa. Vilkan (2021, 48) mukaan tutkija voi antaa tietoa myös suullisesti ennen haastattelua, mutta päätimme tehdä kirjallisen saatekirjeen (Liite 4), sillä on mielestämme eettisesti reilumpaa tarjota tieto kirjallisesti ja antaa haastateltaville aikaa tutustua kehittämistyömme tarkoitukseen ja siihen liittyviin käytäntöihin rauhassa etukäteen. Saatekirjeessä kerroimme siis muun muassa kehittämistyön tarkoituksen ja kerroimme avoimesti työn toteuttajat.

Saatekirjeeseen lisäsimme myös meidän työtämme tehneiden opiskelijoiden yhteystiedot siinä määrin, että haastateltavat saisivat ottaa halutessaan yhteyttä meihin jo ennen haastattelun toteutusta. Saatekirjeessä kerrottiin myös Ylen omista tietosuojaperiaatteista (Yle 2024d), joiden mukaan haastatteluista kertyviä aineistoja kerrottiin käsiteltävän.

Tässä opinnäytetyössä käytettävää tekoälyteknologiaa käytettiin Ylen antamien tekoälyn käyttöä koskevien eettisten ohjeiden (Yle 2023a) ja Suomen lakien mukaisesti. Panostimme työssämme läpinäkyvyyteen ja avoimuuteen.

Aineistoa säilytettiin koko prosessin ajan saatekirjeessä ennalta määritellyllä tavalla, jota ohjasivat Ylen omat tietosuojaperiaatteet (Yle 2024d). Aineistolla ei opetettu kielimalleja, eikä sitä jaettu Ylen pilvipalvelun ulkopuolelle. Pois lukien Good Tape, joka Ylen toimittajilla oli testissä. Haastateltavat anonymisoitiin jo haastattelutilanteessa, eikä heidän koko nimiään tai muita taustatietoja tallennettu haastatteluiden tallenteille. Kaikki haastatteluihin liittyvät materiaalit olivat koko työskentelyn ajan Ylen hallinnoimassa pilvipalvelussa, Google Drivessä, joka on Ylen oman kyberturvan sisällä. Koska yksi tätä opinnäytetyötä tehneistä opiskelijoita oli työsuhteessa ja sitä myötä myös työsuhteellisessa velvoitteessa Yleen, hän oli vastuussa tiedostojen tietoturvalisistä tallettamisesta ja niiden hallinnoinnista.

Lopputuotoksessa merkitsimme selkeästi ne osiot, joiden analyysissä hyödynsimme tekoälyä. Niiden osalta jokaisen sivun laidassa oli merkintä 'Haastattelujen datan analysoinnissa apukeinona on käytetty YleGPT:tä'. Tulokset on täydennetty ja verifioitu työryhmän ihmisten toimesta. Tässä toimintatavassa seurasimme Ylen omien tekoälyn eettisten ohjeiden linjausta (Yle 2023a), jonka mukaan Ylen tekoälyn käyttö on avointa, läpinäkyvää ja itsenäisiä valintoja tukevaa.

8.2 Toimeksiantajan palaute kehittämistyön tuloksista

Kehittämistyön tulokset esiteltiin toimeksiantajalle Google Slides-diaesitystä hyödyntämällä, ja esittelyn aikana toimeksiantajan edustajilla oli mahdollisuus

kysyä kysymyksiä. Esittelyn aikana kysymyksiä ja huomioita tulikin paljon, ja keskustelimme paljon työn jatkokehittämismahdollisuuksista. Toimeksiantaja antoi kehittämistyön tuloksista ja työskentelystämme palautetta esittelyn yhteydessä suullisesti, ja palaute oli hyvin positiivista.

Toimeksiantajan edustajat keskustelivat tuotoksen esittelyssä sekä keskenään että meidän opiskelijoiden kanssa siitä, miten työmme tuloksia voitaisiin alkaa hyödyntää jo tällä hetkellä työn alla olevissa sisällöissä. Keskustelu oli avointa ja innostavaa, ja toimeksiantajan edustajat kiittelivät meitä siitä, että olemme työllämme tarjonneet heille paljon arvokasta tietoa siitä, mitä Yleltä lasten sisältöjen tuottajana aidosti kaivataan. Emme saaneet suullisessa palautteessa negatiivisia kommentteja, vaan päinvastoin saimme sellaisen kuvan, että toimeksiantaja koki työmme aidosti hyödylliseksi, ja pyrkii hyödyntämään kehittämistyötämme pohjana sisältöjen kehittämiselle.

8.3 Ammatillinen kasvu ja työskentelyn itsearviointi

Kehittämistyömme aiheen valinta oli alkuun vaikeaa, sillä koimme varhaiskasvatukseen liittyvien aiheiden olevan hyvin rajallisia, ja toimeksiantajaa oli vaikeaa löytää. Pohdimme ensin pitkään hyvin yksinkertaistetun opinnäytetyöntekemistä esimerkiksi asiakaskyselyn muodossa, mutta koska me tämän opinnäytetyön tekijät olemme tehneet jo useamman vuoden yhdessä töitä hyvällä yhteistyöllä ja motivaatiolla, päätimme kuitenkin lähteä tekemään jotakin ihan uudenlaista. Halusimme haastaa itseämme ja tehdä opinnäytetyön, jossa voimme hyödyntää aidosti omia vahvuuksiamme ja kiinnostuksenkohteitamme ja jonka avulla voisimme mahdollisesti käynnistää jotakin merkittävää kehitystä suuremmallakin mittakaavalla ajateltuna. Lopulta aiheemme ideointi tapahtuikin hyvin nopeasti ja tehokkaasti, melko pitkälti aivoriihi -periaatteella. Heittelimme ideoita toisillemme ja tartuimme toistemme ideoihin, joita lähdettiin jatkojalostamaan.

Meille oli alusta asti selvää, että haluamme tehdä opinnäytetyömme tällä tiimillä juuri sen vuoksi, että tunnemme toistemme, toistemme vahvuudet sekä

opiskelutavat. Opinnäytetyötä pidetään opintoja ja oppimista summaavana suurena työnä, joten halusimme tehdä myös tämän viimeisen, merkittävän työmme sillä tiimillä, jonka kanssa oppiminen on ollut koko tutkintomme ajan antoisinta. Työskentely tiimissämme on edennyt suunnitelmien mukaan, koska välillämme vallitsee syvä kunnioitus ja ymmärrys toisiamme kohtaan, ja keskustelumme on aina ollut avointa ja tuomitsematonta – opinnäytetyötiimimme itsessään on ollut tärkeimpiä oppimiskokemuksiamme opinnäytetyötä tehdessä, sillä olemme oppineet myös itsestämme tiimin avulla. Olemme kaikki hyvin itsenäisiä ja määrätietoisia opiskelijoita, mutta opinnäytetyöprosessin aikana olemme antaneet itsellemme mahdollisuuden luovuttaa vastuuta myös muille ilman pelkoa siitä, että asiat eivät hoituisi toivotulla tavalla. Ammatillisesti olemme siis kehittyneet muun muassa siten, että olemme oppineet luottamaan tiimin voimaan enemmän.

Opinnäytetyöprosessi on ollut myös korjaava kokemus, sillä opintojemme aikana olemme törmänneet useasti myös sellaisiin tiimeihin, joissa kaikki vastuu lankeaa yhden opiskelijan vastuulle – omassa kehittämistyössämme pääsimme vihdoinkin kokemaan, millaista on toimiva tiimityö, jossa kaikki ovat tasa-arvoisia ja tähtäävät samaan tavoitteeseen. Tämä kertoo mielestämme myös siitä, mitä sosiaalialan työyhteisöihin liittyvistä haasteistakin on paljon uutisoitu – huono tiimihenki ja työyhteisön ongelmat vaikuttavat myös motivaatioon negatiivisesti, ja sitä vastoin hyvä tiimihenki ja työyhteisön ilmapiiri positiivisesti.

Tärkeä motivaattori kehittämistyötä tehdessä oli hyvin valikoidun tiimin lisäksi itse kehittämistyön aihe, jonka koimme mielenkiintoiseksi. Uskomme, että valitsimme opinnäytetyömme aiheen oikein, sillä kehittämistyön tekeminen oli mielekästä ja mitä enemmän työtä tehtiin, sitä enemmän myös halusimme tehdä. Työskentely siis ruokki työskentelyintoamme, koska aihe oli meille mielekäs ja sopivan haastava. Työskentelyn alkuvaiheessa meidän piti kuitenkin kartoittaa myös työskentelyyn liittyvät riskit esimerkiksi mahdollisten aikatauluhaasteiden ja aiheen selkeän rajaamisen osalta. Teimme hyvin selkeän aikataulun työskentelylle, mutta koska motivaatiomme työskentelyyn on ollut vahva koko prosessin ajan, olimme koko ajan aikatauluamme edellä. Työskentelyn suunnittelussa, aikataulutuksessa ja sitä myötä osiin

pilkkomisessa autoivat muun muassa aikaisemmat kokemuksemme projektityöskentelystä esimerkiksi korkeakoulumme TKI-harjoittelun osalta. Ajattelimme siis kehittämistyötämme eräänlaisena kehittämisprojektina, mikä selvästi ohjasi työskentelyämme – tämä kertoo mielestämme ammatillisesta kehittymisestä, sillä pystyimme hyödyntämään aiemmin oppimaamme tässä prosessissa.

Suurimmaksi haasteeksi kehittämistyötä tehdessä nousi aikataululliset haasteet lähinnä yksityiselämiimme liittyen. Olimme kuitenkin varautuneet tällaisiin seikkoihin jo työskentelyn suunnitteluvaiheessa, eli olimme varanneet jokaiselle vaiheelle ylimääräistä aikaa suhteessa oletettuun työskentelytahtiimme, sillä halusimme varautua myös mahdollisiin muuttujiin, joita emme itse voi hallita. Työskentely ei missään kohtaa jumiutunut paikoilleen, vaan työtä tehtiin erittäin aktiivisesti muiden opintojen, harjoittelujen ja yksityiselämän ohella hyödyntäen tiimimme vahvuuksia – vuorottelimme sujuvasti eri työvaiheiden sisällä sitä, kuka on päävastuussa milläkin hetkellä. Näin jokainen meistä sai tarvitsemaansa taukoa työskentelystä, mutta työskentelyvastuu oli kuitenkin tasaisesti jaettu jokaiselle opiskelijalle. Näin varmistuimme myös siitä, että kukaan meistä ei ylikuormittuisi, sillä huolehdimme levosta myös ennaltaehkäisevästi, eli annoimme toisillemme vuorotellen lepoaikaa ennakoivasti, eikä vasta sitten kuin ylikuormitus olisi ollut jo liian voimakasta. Vastoin omiakin odotuksiamme, saimme työmme valmiiksi aikaisemmin, kuin olimme alun perin suunnitelleet. Emme kuitenkaan koe työmme laadun kärsineen, sillä emme koe kiirehtineemme missään vaiheessa – työskentely sujui vain odotettuakin määrätietoisemmin.

Tärkeä osa ammatillista kasvuamme kehittämistyön aikana oli ehdottomasti myös verkostoituminen varhaiskasvatuksen kentällä. Kehittämistyömme haastateltavat valikoituivat lumipallo-otantana, eli keskustellessamme aktiivisesti varhaiskasvatuskentän työntekijöiden kanssa kehittämistyöstämme, sana alkoi levitä ja saimme paljon kontakteja varhaiskasvatuksen ammattilaisiin. Kaikki nämä varhaiskasvatuksen ammattilaiset eivät päätyneet kehittämistyömme otantaan, mutta pääsimme keskustelemaan

kehittämistyömme aiheesta ja monipuolisesti niistä asioista, joita siihen liittyy. Saimme paljon vinkkejä myös varhaiskasvatuskentältä, eli vaikka työmme tehtiin toimeksiantajan tarpeiden pohjalta, saimme myös henkilökohtaista oppia varhaiskasvatuksen sosionomeina.

Kehittämistyömme aikana toimimme hyvin aktiivisesti ja oma-aloitteisesti, mutta pysähdyimme kuitenkin säännöllisesti keskustelemaan opinnäytetyötämme ohjaavan opettajan kanssa, kuten myös toimeksiantajamme kanssa. Ohjaavalta opettajalta saamamme tuki oli kullanarvoista ja motivoi meitä tekemään työmme hyvin, sillä saimme opettajaltamme rakentavaa palautetta, jota pystyimme aidosti hyödyntämään työssämme ja halusimme työllämme näyttää, että arvostamme myös hänen työpanostaan. Samoin toimeksiantajan kannustus ja luottamus on motivoinut meitä toimimaan aktiivisesti, ja olemme saaneet myös ammatillista itseluottamusta prosessin aikana, sillä opettajalta ja toimeksiantajalta saamamme palaute on vahvistanut ajatusta siitä, että tiedämme mitä olemme tekemässä.

Ammatillista kasvuamme voidaan tarkastella myös varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiskompetensseihin peilaten. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiskompetensseihin kuuluu muun muassa asiakastyön osaaminen varhaiskasvatuksessa, mihin kuuluu lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen lähtökohtien sekä lapsuuden merkityksen ymmärtäminen, sekä kyky tukea lapsen laaja-alaisen osaamisen kehittymistä (SOAMK 2023).

Opinnäytetyössämme emme työskennelleet suoraan varhaiskasvatuksen asiakasryhmän eli lasten ja perheiden kanssa, mutta kehittämistyössämme keskityttiin vahvasti juuri tähän lapsen laaja-alaiseen osaamiseen ja siihen, kuinka toimintaa voitaisiin kehittää paremmin tätä osaamista tukevaksi. Kehittämistyössämme saimme mahdollisuuden syventää omaa osaamistamme juuri tästä lapsen kehityksen ja oppimisen näkökulmasta, ja koemme saaneemme paljon oivalluksia sekä pienen lapsen yksilöllisen kehityksen että laaja-alaisen osaamisen näkökulmista – kehittämistyömme on vahvistanut siis tätä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiskompetenssia omalta osaltamme.

Kehittämistyömme on vahvistanut varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiskompetensseista myös verkosto- ja palvelujärjestelmäosaamistamme, johon kuuluu SOAMKin (2023) mukaan muun muassa varhaiskasvatuksen toimintamuotojen tunteminen, sekä ennaltaehkäisevän lastensuojelun suunnittelu, arviointi ja kehittäminen osana verkostoa. Omassa työssämme olemme perehtyneet varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoihin ja huomioineet nämä toimintamuodot tasavertaisina suhteessa toisiinsa muun muassa siten, että haastatteluissamme huomioimme kaikki varhaiskasvatuksen toimintamuodot. Tämän lisäksi olemme työssämme pohtineet juuri varhaiskasvatuksen merkitystä osana ennaltaehkäisevää lastensuojelua, ja arvioineet sitä, miten laadukkaalla varhaiskasvatuksella voidaan ennaltaehkäistä monenlaisia haasteita – olemme työssämme pyrkineet luomaan mahdollisuuksia entistä laadukkaammalle varhaiskasvatukselle tarjoamalla tietoa siitä, mitä juuri varhaiskasvatuskentän työntekijät kaipaavat työnsä tueksi voidakseen toteuttaa laadukasta, kaikkien lasten tarpeet huomioivaa varhaiskasvatusta.

Ehkä selkeimpänä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiskompetensseista osaamisemme on kehittynyt työskentelymme aikana tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen osalta. Tähän osaamiskompetenssiin kuuluu SOAMKin (2023) mukaan kyky hyödyntää ajantasaista tutkimus- ja kehittämistietoa varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehittäessä, sekä yhteistyössä varhaiskasvatukseen keskeisesti liittyvien toimijoiden kanssa tehty kehittämistyö, joka kohdistuu varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja monialaiseen yhteistyöhön. Tässä kehittämistyössä on pyritty selvittämään juuri varhaiskasvatuskentän toimijoiden omia näkökulmia varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan liittyen, sekä pyritty tuomaan juuri varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkökulmia ja tarpeita toimeksiantajan tietoisuuteen – eli saattamaan yhteistyön osapuolet lähemmäs toisiaan molempia hyödyttävän yhteistyön saavuttamiseksi. Työskentelymme aikana olemme hyödyntäneet aiheeseemme liittyvää ajantasaista teoriatietoa sekä luoneet omaa aineistoa laadullisten haastattelujen avulla. Olemme siis

kehittämistyössämme pyrkineet hyödyntämään ajantasaista, olemassa olevaa tietoa uuden tiedon tuottamisessa.

Mielestämme työmme edistää myös varhaiskasvatuksen eettistä osaamistamme, sillä lähestyimme kehittämistyötämme inklusiivisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta. Varhaiskasvatuksen sosionomin eettiseen osaamiseen kuuluu kyky ymmärtää perheiden moninaisuutta ja tukea inklusiivisuutta, osallisuutta ja tasa-arvoa varhaiskasvatuksessa, sekä kyky ymmärtää yksityisyyden- ja tietosuojaan ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviä eettisiä periaatteita ja toimia niiden mukaisesti (SOAMK 2023). Tämä osaaminen näkyy työssämme muun muassa eettisessä toiminnassamme, jota avasimme tarkemmin alaluvussa 8.1. Tämän lisäksi koemme toimineemme eettisesti kestäväällä tavalla myös tuotoksemme luomisessa ja kehittämis ehdotuksia laatiessa – tarjosimme toimeksiantajalle kehittämis ehdotuksia haastatteluista nousseiden tarpeiden pohjalta mutta myös näistä heränneiden omien ajatustemme pohjalta muun muassa lasten neuromoninaisuutta ja yksilöllisiä tarpeita huomioiden – pyrimme luomaan kehittämis ehdotuksia, jotka mahdollistaisivat inklusiivisuuden periaatteita.

8.4 Työn tulosten arviointi ja tulevaisuuden mahdollisuudet

Kehittämistyöllemme oli määritelty selkeät tavoitteet, jotka kumpusivat toimeksiantajan tarpeesta. Näihin tavoitteisiin pääsemiseksi kehittämistyölle asetettiin kolme kehittämiskysymystä. Koemme, että saimme vastauksen jokaiseen kehittämiskysymykseen.

Kehittämistyömme tuotokseen on koottu haastatteluaineiston tulokset siten, että niitä tarkasteltiin kehittämiskysymyksiin suhteutettuna. Näitä tuloksia toimeksiantajamme voi halutessaan hyödyntää suunnitellessaan toimintatuokioita varhaiskasvattajille. Koemme, että kehittämistyömme tarjosi toimeksiantajallemme myös mallinnuksen siitä, miten he voisivat myös tulevaisuudessa kartoittaa kohderyhmän tarpeita, eli koemme näyttäneemme laadullisen haastattelun mahdollisuudet tällaisessa kehittämistyössä.

Kehittämistyössämme nousi esiin muun muassa se, että Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnatut materiaalit eivät ole kaikille tuttuja, ja haastattelujen avulla saimme tietoa myös siitä, miten näitä materiaaleja saataisiin paremmin kohderyhmän tietoisuuteen. Kehittämistyömme tuotti siis toimeksiantajalle paljon tietoa sekä sisältöihin että niiden saavutettavuuteen liittyen, ja näitä tietoja toimeksiantaja voi halutessaan hyödyntää tulevaisuudessa. Kehittämistyömme tuloksista voitaisiin siis esimerkiksi saada jonkinlaista kuvaa siitä, millaisin keinoin toimeksiantaja voisi pyrkiä levittämään näitä varhaiskasvattajille suunnattuja maksuttomia sisältöjä ja materiaaleja juuri kohderyhmän tietoisuuteen esimerkiksi sosiaalista mediaa hyödyntäen ja ottamalla yhteyttä varhaiskasvatusyksiköiden johtajiin ja esimerkiksi sosiaali- ja kasvatustieteen opiskelijoihin ja heidän oppilaitoksiinsa esimerkiksi uutiskirjeiden muodossa. Kehittämistyömme aikana olemme myös levittäneet tietoa näistä Pikku Kakkosen sisällöistä kohderyhmälle, eli olemme mahdollisesti itsekin jo käynnistäneet jonkinlaisen tiedon leviämisen prosessin oman työmme sivutuotoksena – on toimeksiantajan itsensä päätettävissä, lähtevätkö he hyödyntämään työtämme vielä syvemmin.

Kehittämistyömme tuloksissa esiin nousi konkreettisia kohderyhmän toiveita ja tarpeita Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunniteltujen valmiiden toimintatuokioiden teemoista ja sisällöistä, ja olemme toimittaneet toimeksiantajalle tuotoksen muodossa listauksen näistä toiveista ja tarpeista, sekä johtaneet niistä omia ehdotuksiamme, joihin toimeksiantaja voi halutessaan tarttua. Mikäli toimeksiantaja päättää jatkaa näiden varhaiskasvattajille suunnattujen sisältöjen jatkokehitystä, voi kehittämistyömme toimia tämän jatkokehityksen välineenä eräänlaisena informaatiopakettina ja vähentää toimeksiantajan taakkaa kehittämisprosessissa siltä osin, että olemme tuottaneet heille arvokasta tietoa, eli toimeksiantajan ei tarvitse mahdollisessa jatkokehityksessä tehdä työn aluksi erityisen laajaa kartoitusta kohderyhmän tarpeista. Toimeksiantajalta saamamme palautteen perusteella vaikuttaa siltä, että toimeksiantaja aikoo hyödyntää työtämme tulevaisuudessa – mielestämme toimeksiantaja voisi myös tulevaisuudessa hyödyntää korkeakouluopiskelijoita kehittämistöissään ottamalla esimerkiksi medianomi- tai

journalistiikkaopiskelijoita osaksi kehittämistyötä. Kehittämistyömme tuloksista voidaan siis käynnistää uusia kehittämisprojekteja, joiden toteuttamiseen voitaisiin löytää osaavia ja idearikkaita tekijöitä eri alojen valmistuvista opiskelijoista.

Lähteet

ADHD-liitto. 2023. Neurodiversiteetin ymmärtäminen tehostaa asiantuntijatyötä. Viitattu 22.2.2024. <https://adhd-liitto.fi/neurodiversiteetin-ymmartaminen-tehostaa-asiantuntijatyota/>.

Ahonen, L. & Roos, P. 2021. Untuvikot: alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. E-kirja Ellibs-kirjapalvelussa. Jyväskylä: PS-kustannus. Vaatii käyttäjätunnuksen.

Autismikirjon häiriö. Käypä hoito -suositus. 2023. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen Yhdistyksen, Suomen Kehitysvammalääkäreiden, Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen ja Suomen Psykiatriyhdistyksen asettama työryhmä. Viitattu 23.2.2024. <https://www.kaypahoito.fi/hoi50131>.

Autismiliitto. 2023. Neurokehitykselliset häiriöt. Viitattu 23.2.2024. <https://autismiliitto.fi/autismi/erilaista-autismia/neuropsykiatriset-hairiot/>.

Dunderfelt, T. 2006. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. 9.–13. painos. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Eerola-Pennanen, P.; Vuorisalo, M. & Raittila, R. 2022. Johdatus varhaiskasvatukseen. Teoksessa Koivula, M.; Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Turenki: Hansaprint, 21–36.

Eskola, J.; Lätti, J. & Vastamäki, J. 2018. Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Valli, R. (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–51.

Kalland, M. 2011. Päivähoito kiintymyssuhdeteorian valossa. Teoksessa Sinkkonen, J. & Kalland, M. (toim.) 2014. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro, 147–172.

Kangas, J.; Lastikka, A-L. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus. Helsinki: Otava.

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Hyvä itsetunto. 20. painos. Helsinki: WSOY.

Lehtinen, E. & Koivula, M. 2017. Leikki yhdistää lapsia ja aikuisia. Teoksessa Koivula, M.; Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino, 177–191.

Mediakasvatuskeskus Metka & Niinistö, H. 2006. Mediametkaa!: Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu. 16–22.

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2022:2a. 3. muutettu painos. Turenki: Hansaprint Oy. Saatavilla https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf.

Opetushallitus. 2023. Mitä on varhaiskasvatus? Viitattu 13.12.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus Oy, 75–85.

Hennink, M. & Kaiser, B. 2022. Sample sizes for saturation in qualitative research: A systematic review of empirical tests. *Social Science & Medicine* 292/2022. Viitattu 13.12.2022. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2021.114523>.

Järvinen, P. 2023. Tekoäly ja minä: Ihmisenä tekoälyn aikakaudella. Helsinki: Tammi.

Korhonen, L. 2021. Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina. Duodecim Terveyskirjasto. Viitattu 2.1.2024. <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>.

Kronqvist, E-L. 2020. Varhaispedagogiikan kehityopsykologinen perusta. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2020. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 9–28.

Raatikainen, E.; Rahikka, A.; Saarnio, T. & Vepsä, P. 2020. Ammattina sosionomi. 3.–4. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Raittila, R. & Siippainen, A. 2022. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toimintaympäristö. Teoksessa Koivula, M.; Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Turenki: Hansaprint, 291–302.

Sariola, A-P.; Nuutila, M.; Sainio, S.; Saisto, T. & Tiitinen, A. (toim.) 2014. Odottavan äidin käsikirja. Helsinki: Kustannus Duodecim Oy.

Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaali-alan koulutuksen verkosto SOAMK. 2023. Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit. Viitattu 22.2.2024.
<https://www.sosiaali-alan-amk-verkosto.fi/wp-content/uploads/2023/12/Varhaiskasvatuksen-sosionomikompetenssit-2023.pdf>.

THL. 2023a. Ehkäisevä lastensuojelu. Viitattu 21.12.2023.
<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva-lastensuojelu>.

THL. 2023b. Kiintymyssuhteen merkitys ja sen tukeminen. Viitattu 2.1.2024.
<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/vammainen-henkilo-vanhempana/kiintymyssuhteen-merkitys-ja-sen-tukeminen#kiintymyssuhteen-kehittyminen>.

THL. 2023c. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 24.2.2024.
<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>.

Valtioneuvosto. 2021. Kansallinen lapsistrategia. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:8. Helsinki: Valtioneuvosto. Viitattu 21.12.2023.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162864/VN_2021_8.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Yle. 2023a. Ylen vastuullisen tekoälyn periaatteet. Viitattu 24.11.2023.
<https://yle.fi/aihe/s/10005659>.

Yle. 2023b. Pikku Kakkonen huhtikuu 2023: kysely varhaiskasvattajille. Viitattu 29.12.2023.

Yle. 2023c. Toimintaperiaatteet. Viitattu 8.11.2023.

<https://yle.fi/aihe/yleisradio/toimintaperiaatteet>.

Yle. 2023d. Yleläisen eettiset periaatteet. Viitattu 8.11.2023.

<https://yle.fi/aihe/s/ylel%C3%A4isen-eettiset-periaatteet>.

Yle. 2023e. Vinkkejä ja ideoita varhaiskasvattajille. Viitattu 9.11.2023.

<https://yle.fi/aihe/lapset/varhaiskasvattajille>.

Yle. 2023f. Yle Lapset: Lastenohjelmien periaatteet. Viitattu 14.1.2024.

<https://yle.fi/aihe/s/lapset/lastenohjelmien-periaatteet>.

Yle. 2024a. Yle yhtiönä: Mikä on Yle ja mitä se tekee? (selkosuomeksi). Viitattu 15.1.2024. <https://yle.fi/aihe/s/10005206>.

Yle. 2024b. Varhaiskasvattajille. Minä ja meidän yhteisömme. Viitattu

22.2.2024. <https://yle.fi/aihe/s/10001383>.

Yle. 2024c. Mitä Ylen kulttuuritehtävä tarkoittaa? Viitattu 25.2.2024.

<https://yle.fi/aihe/s/10003317>.

Yle. 2024d. Tietosuojaperiaatteet. Viitattu 19.2.2024.

<https://yle.fi/aihe/s/yleisradio/tietosuojaperiaatteet>.

Yleissopimus lapsen oikeuksista 1991/60.

LIITE 1: Haastattelurunko

Puolistrukturoitu haastattelurunko (haetaan keskusteluun vapaampaa dialogia)

Aloitussanat (sanotaan jokaisessa haastattelussa samalla tavalla):

Olemme Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja teemme tämän haastattelun osana opinnäytetyötämme Ylen Pikku Kakkoselle. Yle, eli Yleisradio Oy, on Suomen kansallinen julkisen palvelun mediayhtiö, joka tarjoaa monipuolisia sisältöjä kaikille suomalaisille. Lisätietoa Ylestä voit käydä lukemassa osoitteesta yle.fi/aihe/yleisradio.

Tämän haastattelun tarkoituksena on selvittää, käyttävätkö varhaiskasvatuksen ammattilaiset työssään heille suunnattuja valmiita Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioita, ja miten niitä voitaisiin edelleen kehittää. Valmis toimintatuokio on etukäteen suunniteltua pedagogista sisältöä, joka tukee varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita. Valmiita toimintatuokioita voidaan käyttää osana varhaiskasvatusta. Ennen haastattelun aloitusta tarvitsen lupasi haastattelun nauhoitukseen. Tämä nauhoitus käsitellään sinulle saatekirjeessä esitellyllä luottamuksellisella tavalla, joka noudattaa Suomen lakeja ja EU:n tietoturva-asetuksia. Laitan nauhoituksen päälle ja kysyn sinulta lupaa ja nimeäsi.

Avauskysymykset alkuun

Ohje haastattelijalle: Keskity alussa yleisiin, avoimiin kysymyksiin, jotka innostavat haastateltavaa jakamaan ajatuksiaan. Tavoitteena luoda rento ja mukava ilmapiiri. Ole valmis muuttamaan kysymysten järjestystä tai ohittamaan joitakin kysymyksiä riippuen haastateltavan vastauksista ja keskustelun kulusta.

- Oletko saanut ja lukenut sinulle lähetetyn tätä opinnäytetyötä koskevan haastattelun saatekirjeen ja annatko suostumuksesi siihen, että tämä haastattelu nauhoitetaan? Jos kyllä, niin kerrotko nimesi ja myös sen, että annat suostumuksesi nauhoitukseen.
- Kerro hieman kokemuksestasi varhaiskasvatuksen alalla. Mitkä ovat olleet urasi kohokohtia tai haasteita?

- Kuinka tuttu sinulle on Varhaiskasvatussuunnitelma ja sen oppimisen alueet? Onko jokin erityinen alue, joka kiinnostaa sinua eniten?
- Oletko hyödyntänyt valmiita varhaiskasvatuksen toimintatuokioita jossakin suunnittelemassasi ja/tai toteuttamassasi ammatillisessa toiminnassa urasi varrella?

Esimerkkikysymykset niille, jotka ovat käyttäneet valmiita toimintatuokioita

Ohje haastattelijalle: Kannustetaan haastateltavia jakamaan henkilökohtaisia kokemuksiaan ja esimerkkejä siitä, miten he ovat hyödyntäneet toimintatuokioita käytännössä. Annetaan tilaa ehdotuksille ja ideoille siitä, miten toimintatuokioita voitaisiin kehittää tai muokata paremmin vastaamaan varhaiskasvattajien tarpeita.

- Voisitko kertoa kokemuksistasi valmiiden varhaiskasvatuksen toimintatuokioiden käytöstä?
- Mikä sai sinut alun perin käyttämään valmiita varhaiskasvatuksen toimintatuokioita? Oliko se ajan säästö, inspiraation lähde tai jokin muu syy?
- Mitkä toimintatuokiot ovat olleet erityisen hyödyllisiä tai tehokkaita ammatillisen toiminnan suunnittelussa urasi varrella?
- Oletko tutustunut Ylen Pikku Kakkosen tarjoamiin varhaiskasvatuksen toimintatuokioihin? Jos olet, millaisia kokemuksia sinulla on niistä?

Esimerkkikysymykset niille, jotka eivät ole käyttäneet valmiita toimintatuokioita

- Uskotko, että valmiista toimintatuokioista voisi olla sinulle hyötyä varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa? Miksi tai miksi et?
- Miksi et ole käyttänyt valmiita varhaiskasvatuksen toimintatuokioita urasi aikana?
- Koetko, että valmiista varhaiskasvatuksen toimintatuokioista voisi olla sinulle hyötyä jonkin ammatillisen toiminnan suunnittelussa?

- Oletko tietoinen Ylen Pikku Kakkosen valmiista varhaiskasvatuksen toimintatuokioita tai oletko tutustunut niihin?

Yhteiset kysymykset kaikille

- Voiko mielestäsi valmiiksi koostettu varhaiskasvatuksen toimintatuokio olla laadukas tapa toteuttaa ja suunnitella varhaiskasvatuksen toimintaa?
- Koetko, että valmiista varhaiskasvatuksen toimintatuokioita voisi olla sinulle hyötyä jonkin ammatillisen toiminnan suunnittelussa?
- Olisiko mielestäsi tarpeellista tai hyödyllistä, että varhaiskasvattajille suunnattuja toimintatuokioita tuotaisiin paremmin varhaiskasvattajien saataville? Jos kyllä, niin miten tämä voitaisiin toteuttaa?
- Millainen on sinun mielestäsi laadukas valmiiksi koostettu varhaiskasvatuksen toimintatuokio?
- Oletko käyttänyt Pikku Kakkosen ohjelmia ja niiden oheismateriaaleja varhaiskasvatuksen toteuttamisessa urasi aikana?
- Jos olet käyttänyt, niin mitä materiaaleja ja miten?
- Millaisia toimintatuokioita kaipaat Pikku Kakkoselta? Mistä sisällöistä, millaisilla teemoilla, jotain muuta? Toiveet voivat olla laajoja tai vain yksittäisiä ajatuksia.
- Voisitko tiivistää ajatuksesi tästä haastattelusta, olisi myös mukava saada palautetta.

Lopetuksessa sanottavat sanat:

Kiitos sinulle, kun osallistuit tähän haastatteluun, ja mahdollistat meidän opinnäytetyön tekemisen.

LIITE 2: Yhteistyö toimeksiantajan kanssa

Päivämäärä	Yhteydenpidon muoto	Sisältö/tarkoitus	Huomioita
24.10.2023	Chat-yhteydenpito	Ensimmäinen yhteydenotto Ylelle. Tove Mylläri oli yhteydessä Pikku kakkosen vastaavaan tuottajaan Teija Ryösän, ja esitteli alustavan ideamme toimeksiantajalle, minkä jälkeen sovimme yhteisen tapaamisen Google Meetin kautta.	Charlotte Cavander ja Milka Suonpää eivät osallistuneet Chat-keskusteluun, mutta heitä tiedotettiin tarkkaan tapaamisen sisällöstä ja tapaamisessa sovituista asioista.
25.10.2023	Etätapaaminen	Tapaaminen toteutettiin Google Meetissä ja siihen osallistuivat kaikki opinnäytetyön tekijät sekä Ylen yhteyshenkilö Teija Ryösä. Tapaamisessa ideoitiin opinnäytetyön aihetta ja sitä, miten työtä lähdetään tekemään, ja toimeksiantaja kertoi opiskelijoille, mitä heiltä työssä odotetaan. Tapaaminen toteutui aivoriihi-tyyppisesti, ideoita puolin ja toisin heitellen ja lopuksi työn virallista näkökulmaa tarkentaen.	Tapaamisen jälkeen opiskelijat olivat yhteydessä opinnäytetyön ohjaajaan, joka hyväksyi opinnäytetyön aiheen.
24.11.2023	Hybriditapaaminen	Tapaamiseen osallistuivat Tove Mylläri, Milka Suonpää ja Ylen yhteyshenkilö Teija Ryösä. Tapaamisessa suunniteltiin tarkemmin opinnäytetyön sisältöä ja tavoitteita, ja sovittiin opinnäytetyön kulusta alustavasti. Opiskelijat esittelivät alustavan kehittämistyön suunnitelman toimeksiantajalle. Milka Suonpää ja Teija Ryösä tapasivat Ylen Mediapoliksella Tampereen Tohlopissa, ja Tove Mylläri osallistui tapaamiseen Google Meetin avulla.	Charlotte Cavander ei osallistunut tapaamiseen tiimin yhteisestä sopimuksesta, mutta häntä tiedotettiin tarkkaan tapaamisen sisällöstä ja tapaamisessa sovituista asioista.

12.12.2023	Chat-yhteydenpito	Keskusteluun osallistui Tove Mylläri ja Ylen Teija Ryösa. Ylen Google Chat -keskustelussa keskusteltiin siitä, että olemme etenemässä haastatteluihin. Keskustelimme myös siitä, tarvitaanko lumipallomenetelmällä kerättäviin haastatteluihin tutkimuslupia. Teijan mukaan ei tarvita, ainakaan vastaavissa tutkimuksissa ei ole tarvittu. Keskustelua käytiin myös toimeksiantosopimuksen allekirjoittajasta, joka on Teija.	Charlotte Cavander ja Milka Suonpää eivät osallistuneet Chat-keskusteluun, mutta heitä tiedotettiin tarkkaan tapaamisen sisällöstä ja tapaamisessa sovituista asioista.
9.1.2024	Chat-yhteydenpito	Teija Ryösää tiedotettiin siitä, että opinnäytetyöllä on nyt Ylen Google Drivellä oma kansio, ja sinne on aloitettu keräämään tuotokseen liittyviä tiedostoja. Teijalle oli toimitettu alustava haastattelurunko ja saatekirje tarkistettavaksi ennen työssä etenemistä. Toimeksiantaja hyväksyi edellä mainitut tiedostot. Teija myös vahvisti, että opinnäytetyön toimeksiantosopimukset (2kpl) on nyt allekirjoitettu toimeksiantajankin osalta. Keskustelimme myös seuraavan tapaamisen ajankohdasta. Yhteydenpito tapahtui Ylen Google Chatin kautta.	Charlotte Cavander ja Milka Suonpää eivät osallistuneet Chat-keskusteluun, mutta heitä tiedotettiin tarkkaan tapaamisen sisällöstä ja tapaamisessa sovituista asioista.
30.1.2024	Etätapaaminen	Etätapaaminen Google Meetin kautta, jossa tehtiin tilannekatsaus työn etenemiseen. Toimeksiantajalle toimitettiin etukäteen myös kehittämistyön tietoperusta. Toimeksiantajan kanssa sovittiin, että luodaan pohja tuotokselle, jota toimeksiantaja pääsee reaaliajassa tarkastelemaan. Mukana koko opiskelijaryhmä ja Teija Ryösa.	

9.2.2024	Chat-yhteydenpito Ylen Google chatin kautta.	Google Chat -keskustelussa Tove Mylläri pyysi Teija Ryösältä Pikku Kakkosen Google Slides -pohjaa, jotta opinnäytetyön tekijät voivat aloittaa lopputuotoksen koostamisen. Teija Ryösä jakoi pohjan Tove Mylläriille vastaamatta erikseen viestiin.	Charlotte Cavander ja Milka Suonpää eivät osallistuneet Chat-keskusteluun, mutta heitä tiedotettiin tarkkaan tapaamisen sisällöstä ja tapaamisessa sovituista asioista.
20.2.2024	Chat-yhteydenpito Ylen Google chatin kautta.	Tove Mylläri ehdotti Teija Ryösälle aikaa, jolloin esittelisimme opinnäytetyön lopputuoksen Tohlopissa. Ehdotettu päivämäärä oli 5.3. Teija sanoi päivämäärän olevan hyvä, ja odottavansa opiskelijoiden tapaamista kasvatusten.	Charlotte Cavander ja Milka Suonpää eivät osallistuneet Chat-keskusteluun, mutta heitä tiedotettiin tarkkaan tapaamisen sisällöstä ja tapaamisessa sovituista asioista.
5.3.2024	Tapaaminen Tohlopissa	Lopputuotoksen esittely livetapaamisessa Ylen Tampereen Tohlopin toimipisteessä. Tuotos esiteltiin toimeksiantajalle ja sidosryhmille. Opiskelijat tapasivat toimeksiantajan livenä, mutta tilaisuudessa hyödynnettiin hybridimallia, jotta myös muista Ylen toimipisteistä pystyttiin seuraamaan esitystä.	

LIITE 3: Tuotos.

Ylen mediasisältöjen hyödyntäminen varhaiskasvatustyössä

Kehittämistyön tavoitteet, kehittämistehtävät ja tuotos

- Tämän Ylen Lasten sisällöille toteutetun työn tarkoituksena oli tutkia, miten Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille tarkoitettuja valmiita toimintatuokioita voidaan käyttää varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, sekä ehdottaa, miten Yle voisi kehittää sisältöjä vastaamaan paremmin varhaiskasvattajien tarpeita.
- Työn lopputuotos on laadullista tutkimustietoa ja kehitysehdotuksia sisältävä materiaalipaketti. Työn tavoitteena on hyödyttää koko varhaiskasvatusalaa tarjoamalla Ylelle mahdollisuuksia kehittää parempia apukeinoja pedagogiseen varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja laadukkaaseen toteuttamiseen.
- Kehittämistyö sisälsi innovatiivisen ongelmanratkaisun ja tietojen tuottamisen ja arvioinnin, jonka tavoitteena oli tarjota uusia keinoja varhaiskasvatuksen suunnittelun ja toteutuksen järjestämiseen.
- Opinnäytetyön teoreettinen pohja perustuu Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä varhaiskasvatusikäisen lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvään nykyaikaiseen kirjallisuuteen, ja se keskittyy lapsen laaja-alaiseen oppimiseen.

Toteuttajat:

Opiskelijat (Turun AMK):

- Charlotte [Cavander](#)
- Milka Suonpää
- Tove Mylläri

Ohjaaja (Turun AMK)

- Tiina Suni
- Ohjaaja (Yle)
- Teija [Ryösä](#)

Kehittämistyön tavoitteet, kehittämistehtävät ja tuotos

- Kehittämistehtävänä oli luoda haastattelujen pohjalta toimeksiantajalle analyttinen, mutta myös toiminnallinen esitys siitä, millaisia toimintatuokioita ja sisältöjä varhaiskasvattajat toivovat työnsä tueksi, ja miten toimintatuokioita voitaisiin täydentää vastaamaan paremmin Varhaiskasvatussuunnitelman alueita.
- Tavoitteena oli tuottaa aitoihin kokemuksiin ja näkemyksiin perustuvaa, ammattilaisilta saatua tietoa siitä, miten Ylen Pikku kakkosen toimintatuokioita hyödynnetään varhaiskasvatustyössä, ja miten varhaiskasvatuksen ammattilaiset toivoisivat toimintatuokioita kehitettävän nimenomaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta.
- Lisäksi kehittämistavoitteena oli saada tietoa siitä, miten olemassa olevia Ylen varhaiskasvattajille suunnattuja Pikku Kakkosen toimintatuokioita voisi täydentää vastaamaan paremmin Varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen alueita. Kehittämistavoitteena oli myös saada näitä sisältöjä helpommin kohderyhmän saavutettavaksi.

Kehittämistyön tuotos koostuu kahdesta osasta:

Miten Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille tuotetut valmiit toimintatuokiot koetaan varhaiskasvattajien käytössä ja mitä varhaiskasvatuksen työkentällä kaivattaisiin työn tueksi.

Ehdotuksista, miten olemassa olevia Ylen varhaiskasvattajille suunnattuja Pikku Kakkosen toimintatuokioita voisi täydentää vastaamaan paremmin Varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen alueita.

Työn kehittämiskysymykset

1. Miten Ylen lasten Pikku Kakkosen toimintatuokit, jotka ovat saatavilla osoitteesta <https://yle.fi/aihe/lapset/varhaiskasvattajille>, vastaavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esitettyihin lapsen laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin, ja millaista sisältöä tarvittaisiin lisää näihin liittyen?
2. Miten näitä Ylen varhaiskasvatukseen suunnattuja toimintatuokioita voidaan hyödyntää pedagogisessa suunnittelussa ja toteutuksessa varhaiskasvatusympäristössä?
3. Millaisia valmiita toimintatuokioita varhaiskasvatuksen työntekijät kaipaisivat työnsä tueksi?

Haastateltavat

- Haastattelujen otanta valikoitui lumipallo-otannan avulla. Lumipallo-otanta on mukaan laadullisen tutkimuksen menetelmä, jolla valitaan haastateltavat kuin lumipalloehtinä – ensin rajataan haastateltaville kriteerit, ja seuraavat haastateltavat valitaan edellisen haastateltavan suositusten mukaan.
- Tässä kehittämistyössä lumipallo-otanta valikoitui menetelmäksi luonnollisesti – kehittämistyön edetessä työstä keskusteltiin alan ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa, ja saimme keskustelujen myötä vapaaehtoisia haastateltavia, jotka lähtivät jo ideoimaan yhdessä kehittämistyön tekijöiden kanssa seuraavia haastateltavia.
- Tässä etuna oli se, että varhaiskasvatuksen työntekijät keskustelivat työstä keskenään ja näin levittivät tietoa kehittämistyöstä sekä toimeksiantajan sisällöistä, ja tiedon levitessä toivotulle haastatteluryhmälle saatiin haastateltaviksi sellaisia henkilöitä, joilla oli motivaatiota osallistua juuri tähän kehittämistyöhön haastattelun muodossa.

Haastateltavat

Haastateltavana oli 9 kpl sekä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa että avoimessa varhaiskasvatuksessa työskenteleviä tai työskennelleitä henkilöitä.

- **3 kpl päiväkodin** osalta haastateltiin henkilöitä, jotka ovat työskennelleet lastenhoitajana, varhaiskasvatuksen sosionomeina tai -opettajina.
- **3 kpl perhepäivähoidon** osalta haastatelimme päävastuussa olleita varhaiskasvattajia
- **3 kpl avoimen varhaiskasvatuksen** työntekijöistä haastatelimme perhetyön ohjaajina ja lastenohjaajina työskennelleitä henkilöitä, jotka ovat olleet vastuussa oman toimintapaikkansa perhekerhojen varhaiskasvatuksellisesta pedagogisesta suunnittelusta ja toteutuksesta.

Haastateltavat

- Haastatteluja tehtiin useammalla paikkakunnalla, ja haastateltavien määräksi tavoiteltiin yhdeksää varhaiskasvatuksen ammattilaista.
- Laadullisten haastattelujen osalta ei ole tutkimuksellista näyttöä siitä, mikä on riittävä tai oikea määrä haastateltavia, vaan haastateltavien määrä muodostuu tutkimustarpeen mukaan.
- Työn tavoitteiden ja kehittämistehtävän kannalta ei siis ollut tarkoituksenmukaista valita suurta otantaa, jotta tutkimusaineiston analysoinnissa pystyttäisiin keskittymään juuri niihin asioihin, joita haastatteluilla oli tarkoitus selvittää.
- Yhdeksällä haastattelulla varmistettiin myös sen, että mikäli yksittäisiä haastatteluja jäisi syystä tai toisesta toteutumatta, ei otanta kuitenkaan supistuisi liikaa. Otanta kuitenkin pysyi alkuperäisen suunnitelman mukaisena, sillä haastatteluihin osallistui tavoitteen mukaan yhdeksän haastateltavaa.

Haastateltavat

- Koska kehittämistyötavoitteena oli saada varhaiskasvatuskentän työntekijöiden henkilökohtaisia näkökulmia toimeksiantajan tietoisuuteen, toteutimme haastattelut yksityishenkilöiden näkökulmasta – emme siis haastatelleet haastateltavia esimerkiksi omien työpaikkojensa tai organisaatioidensa edustajina.
- Kehittämistyön kannalta ei ollut myöskään oleellista, olivatko haastateltavat tutkimuksen aikana työsuhteessa varhaiskasvatuksessa, sillä tarkoituksena oli kerätä varhaiskasvatuskentän ammattilaisten henkilökohtaisia näkemyksiä ja näkökulmia ammatillisesta näkökulmasta.
- Kehittämistyön kannalta ei ollut merkitystä selvittää sitä, millainen työtilanne haastateltavilla oli, sillä ammatillinen näkökulma tuli haastateltavilta itseltään.

Puolistrukturoitu haastattelu varhaiskasvatuksen työntekijöille

- Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemuksista Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioiden hyödyntämisestä varhaiskasvatuksen toimintatuokioiden suunnittelussa ja tuoda lisää ymmärrystä siitä, millaisia tarpeita varhaiskasvatuksen kentältä kumpuaa toimintatuokioiden näkökulmasta.
- Koska tavoitteena oli nostaa esiin varhaiskasvatuksen työntekijöiden omakohtaisia kokemuksia, joiden pohjalta kehittämistyötä tehdään, valittiin laadullinen tutkimus kehittämistyöhön parhaaksi sopivana.
- Tutkimusmenetelmän valinnan perusteena oli se, että haastateltavat voisivat avoimesti kertoa näkemyksiään valmiiden avointen kysymysten pohjalta, joita heille esitetään.

Tuloksien analysointi tekoälyä hyödyntäen

- Aineisto kerättiin sekä video- että äänitallentein. Aineistonkeruun jälkeen haastattelut litteroitiin, eli muutettiin tekstimuotoon. Tässä prosessissa apuna käytettiin tekoälyä hyödyntävää järjestelmää nimeltä [The Good Tape](#), jota Ylen toimittajat käyttävät testimielessä litteroimiseen. Tekoälyn tekemät litteroinnit varmennettiin oikeiksi tämän tutkimuksen toteuttajien, eli ihmisten toimesta.
- Haastattelujen analysoinnissa hyödynnettiin [YleGPT:tä](#) tutkijoiden oman työskentelyn tukena. [YleGPT](#) ei korvannut työssämme tutkijoiden itsensä tekemää sisällönanalyysia, vaan tarkoituksena oli kartoittaa sen mahdollisuuksia ja parhaimmillaan vahvistaa sisällönanalyysin objektiivisuutta.
- Tekoälyä hyödyntämällä voidaan välttää sellaisia kompastuskiviä, joihin tutkija helposti sortuu laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysissä – aineistonanalyysiin kun liittyy aina myös tutkijan omat oletukset, odotukset ja näkemykset. Tässä tutkimuksessa käytettävää tekoälyteknologiaa käytettiin Ylen antamien tekoälyn käyttöä koskevien eettisten ohjeiden ja Suomen lakien mukaisesti. Työskentelyssä panostettiin läpinäkyvyyteen ja avoimuuteen.

Pikku Kakkosen toimintatuokioiden vastaavuus Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esitettyihin lapsen laaja-alaisen oppimisen osa-alueisiin

- Haastattelujen perusteella Pikku Kakkosen toimintatuokiot kattavat laajasti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainittuja laaja-alaisen oppimisen osa-alueita.
- Haastateltavat nostavat esiin erityisesti tunnekasvatuksen, liikunnan, musiikin, ja taiteen merkityksen, jotka kaikki ovat keskeisiä osa-alueita lapsen monipuolisessa kehityksessä. Myös vuorovaikutustaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen mainittiin.
- Haastatteluissa tarpeena korostui tunnekasvatuksen tärkeys, joka on yksi Varhaiskasvatussuunnitelman keskeisistä teemoista. Haastateltavat kertoivat kokemuksistaan, että nykyajan lapset tarvitsevat enemmän ohjausta tunteiden tunnistamisessa ja käsittelyssä.
- Haastateltavat mainitsivat, että toimintatuokioissa voisi olla enemmän sisältöjä, jotka käsittelevät erilaisuutta, liikuntaa ja luontoa.

Haastattelujen datan analysoinnissa apukeinona on käytetty [YleGPT:tä](#). Tulokset on täydentänyt ja verifioinut tutkimusryhmän ihmiset

Toimintatuokioiden hyödyntäminen pedagogisessa suunnittelussa

- Haastateltavat pitävät valmiita toimintatuokioita hyödyllisinä resursseina, jotka tukevat pedagogista suunnittelua ja tarjoavat uusia ideoita ja inspiraatiota toiminnan toteutukseen. Erityisesti niiden monipuolisuus ja soveltuvuus eri ikäryhmille korostuivat vastauksissa.
- Valmiiden toimintatuokioiden käyttö säästää aikaa, mutta mahdollistaa myös pedagogisen toiminnan monipuolistamisen ja rikastuttamisen. Haastateltavat korostavat myös joustavuuden ja muokattavuuden merkitystä, jotta toimintatuokiot voidaan sovittaa yhteen kunkin ryhmän tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden kanssa.

Haastattelujen datan analysoinnissa apukeinona on käytetty YleGPT:tä. Tulokset on täydentänyt ja verifioinut tutkimusryhmän ihmiset

Valmiiden toimintatuokioiden tarve

- Haastateltavien mukaan on tarvetta uusille toimintatuokioille, jotka vastaavat paremmin eri ikäryhmien tarpeisiin, lasten taustan moninaisuuteen ja sisältävät monipuolisempia teemoja, kuten luonto- ja ympäristökasvatusta, tunteita ja liikunnallisia aktiviteetteja.
- Lisäksi toivottiin, että toimintatuokioita voisi toteuttaa erilaisissa ympäristöissä, kuten luonnossa ja sisätiloissa, jolloin ne tukisivat eri oppimisympäristöjen hyödyntämistä.
- Haastateltavat toivovat myös, että toimintatuokiot olisivat helpommin löydettävissä ja saavutettavissa, ja että varhaiskasvattajille tiedotettaisiin aktiivisemmin uusista resursseista.

Haastattelujen datan analysoinnissa apukeinona on käytetty YleGPT:tä. Tulokset on täydentänyt ja verifioinut tutkimusryhmän ihmiset

Haastatteluista tehdyt keskeisimmät tulokset

1. Haastateltavat korostivat tunnekasvatuksen ja vuorovaikutustaitojen tärkeyttä, toivoen lisää sisältöjä erityisesti näihin aihealueisiin.
2. Toimintatuokioita pidettiin hyödyllisinä pedagogisen suunnittelun ja toteutuksen tukena, niiden tarjotessa monipuolisia ja eri ikäryhmille sopivia aktiviteetteja.
3. Haastateltavat kaipaivat toimintatuokioihin lisää monimuotoisuutta ja joustavuutta, jotta ne tukisivat paremmin varhaiskasvatuksen työntekijöiden työtä eri ympäristöissä.

Haastattelujen datan analysoinnissa apukeinona on käytetty YleGPT:tä. Tulokset on täydentänyt ja verifioinut tutkimusryhmän ihmiset

Haastattelujen yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että Pikku Kakkosen toimintatuokiot ovat arvostettuja ja hyödyllisiä työkaluja varhaiskasvatuksen ammattilaisten keskuudessa. Niiden moninaisuutta, saatavuutta, näkyvyyttä varhaiskasvattajille ja soveltuvuutta eri-ikäisille lapsille tulisi kuitenkin kehittää edelleen.

Haastattelujen datan analysoinnissa apukeinona on käytetty YleGPT:tä. Tulokset on täydentänyt ja verifioinut tutkimusryhmän ihmiset

Tiivistelmä ehdotuksista toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti

- Lisää monikulttuurisia ja kielisiä elementtejä, jotka heijastavat varhaiskasvatuksen kentän monimuotoisuutta.

Kielen kehityksen tukeminen

- Toimintatuokioita, joissa otetaan huomioon lapsen kielellisen kehityksen haasteet ja niiden tukeminen, esim. sanaston laajentaminen.

Neurodiversiteetin huomioiminen

- Toimintatuokioita, jotka ottavat paremmin huomioon lasten neurokirjon moninaisuuden ja heidän tarpeensa.

Sosioemotionaalinen oppiminen

- Enemmän toimintaa, joka on erityisesti suunniteltu kehittämään tunneälyä ja sosiaalisia taitoja.

Luonto ja kestävä kehitys

- Sisällyttää teemoja, jotka käsittelevät ympäristötietoisuutta ja kestävää elämäntapaa. Toimintatuokioita, jotka vievät lapset luonnon keskelle ja vahvistavat luontoyhteyttä.

Esteettömyys ja mukautuvuus

- Varmistetaan, että toimintatuokioiden ovat saavutettavia ja sovellettavia eri tarpeiden ja kykyjen omaaville lapsille.

Suosituksia toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Haastatteluissa nousi useaan kertaan esiin haastateltavien toive siitä, että toimintatuokioita suunniteltaisiin ajallisesti lyhyemmiksi, noin 10–15 minuutin tuokioiksi.

- Lyhyemmät toimintatuokioiden voitaisiin suunnitella esimerkiksi yhdeksi sarjaksi, jonka lyhyempiä toimintatuokioita voitaisiin yhdistellä sujuvasti. Luomalla lyhytkestoisempia toimintatuokioita voitaisiin vastata myös haastatteluissa esiin nousseeseen toiveeseen siitä, että toimintatuokioiden tulisi olla helpommin muokattavissa lapsiryhmän tarpeiden ja kehitystason mukaisesti.
- Lyhyeksi suunnitellut toimintatuokioiden olisivat www-sivustolla selkeästi löydettävissä, jolloin niitä voidaan toteuttaa useampi kerralla tällä yhdistämisen ajatuksella.
- Tällä tavoin voidaan vastata myös varhaiskasvatuksen kentältä nousseisiin toiveisiin siitä, että toimintatuokioita voisi hyödyntää myös eri ikäisten lasten kanssa toimiessa – pidemmät tuokioiden voivat toimia vanhempien lasten kanssa, kun taas lyhyemmät tuokioiden voivat olla toimivampi ratkaisu varhaiskasvatuksen nuorimpien lasten kanssa toimiessa, ja näin lapsilla olisi tasavertainen mahdollisuus samaan sisältöön iästä, kehitystasosta ja muista henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatta.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA

- Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti
- Neurodiversiteetin huomioiminen
- Sosioemotionaalinen oppiminen
- Esteettömyys ja mukautuvuus

Suosituksset toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Haastateltavat toivoivat toimintatuokioiden moninaisuuden myös ympäristöön liittyviä uusia ulottuvuuksia.

- Toiveena oli, että toimintatuokioita suunniteltaisiin siten, että niitä voitaisiin toteuttaa eri ympäristöissä, eli sekä sisä- että ulkotiloissa. Näin saataisiin hyödynnettyä varhaiskasvatuksen erilaisia oppimisympäristöjä ja rikastettua toimintaa yhdistelemällä erilaisia oppimisen alueita toiminnassa.
- Tarpeeseen voitaisiin vastata esimerkiksi siten, että suunniteltaisiin toimintatuokioita, jotka eivät vaadi paljoa esivalmisteluja tai materiaalia, eli varhaiskasvattajien ei tarvitsisi raadollisesti tuijottaa liian tarkkaa ohjeistusta, vaan voisi parhaimmillaan muovata toimintatuokioita omien taitojensa, lasten tarpeiden ja oppimisympäristön mukaisesti.
- Tällaisten ”mukaan otettavien” toimintatuokioiden tulisi siis olla hyvin pelkistettyjä ja suoraviivaisia, ja mahdollistaa esimerkiksi ympäristön tarjoamien materiaalien hyödyntäminen sekä sisätiloissa että luonnossa.
- Luontokasvatukseen liittyvät toimintatuokioidet sopivat selkeästi Tutkin ja toimin ympäristössän -oppimisalueeseen, joita Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioissa onkin jo useampia, mutta haastattelut antavat ymmärtää, että luonnon monipuolisuutta ja sen mahdollisuuksia haluttaisiin hyödyntää vielä laajemmin toimintatuokioiden sisällöissä.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA

- Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti
- Luonto ja kestävä kehitys
- Esteettömyys ja mukautuvuus

Suosituksset toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Haastatteluissa toistui useasti varhaiskasvattajien toive lasten tunnekasvatukseen liittyvistä toimintatuokioista.

- Haastateltavat korostivat vastauksissaan tunnekasvatuksen ja vuorovaikutustaitojen merkitystä, ja he toivoivat lisää sisältöjä erityisesti niihin liittyen. Haastattelujen perusteella voidaan siis todeta, että varhaiskasvatuksen työkentällä on aitoa tarvetta monipuolisille materiaaleille ja toimintatuokioille, joissa käsitellään lasten tunteiden sanoittamista, tunnesäätelyä ja sitä kautta tunteiden ilmaisua.
- Tällaisten toimintatuokioiden suunnittelussa on tärkeää huomioida eri ikäisten lasten oppimistavat ja oppimisvalmiudet – tunteet kuuluvat meille kaikille, mutta meistä jokainen käsittelee ja näyttää niitä yksilöllisesti muun muassa iänkin perusteella.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA

- Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti
- Kielellisen kehityksen tukeminen
- Neurodiversiteetin huomioiminen
- Sosioemotionaalinen oppiminen

Suositukset toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Haastatteluissa nousi esiin myös moninaisuutta huomioivien toimintatuokioiden tarve – oli sitten kyse esimerkiksi lapsiryhmän yksilöllisten toisistaan eroavasta kehitystasosta tai vaikkapa kulttuurisista tekijöistä johtuvasta moninaisuudesta, on tärkeää huomioida inklusiivisuus.

- Jokaisella lapsella tulee siis olla mahdollisuus osallistua ryhmässään tasavertaisesti erilaisille toimintatuokioille riippumatta yksilöllisistä ominaisuuksista. Moninaisuutta voidaan huomioida toimintatuokioita suunniteltaessa esimerkiksi selkokieltä hyödyntämällä – selkokieliisyys vahvistaa toimintatuokioiden ymmärrettävyyttä ja helpottaa kaikkien lasten ohjeiden tulkittamista.
- Voidaan ajatella, että vaikka lapsi kykenee ymmärtämään hyvinkin monimutkaisia ja -osaisia ohjeita, hän kykenee ymmärtämään myös selkokielisiä, yksinkertaisia ohjeita, kun taas kielellisiä haasteita omaavien lasten on huomattavasti vaikeampaa ymmärtää monimutkaisia tai moniosaisia ohjeita.
- Selkokieliisyys ja suoraviivainen ohjeistus toimintatuokioilla tukee siis kaikkien lasten osallisuutta ja vahvistaa inklusiivisuutta, eikä jätä ketään ulkopuolelle.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA

- Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti
- Kielellisen kehityksen tukeminen
- Neurodiversiteetin huomioiminen
- Sosioemotionaalinen oppiminen
- Esteettömyys ja mukautuvuus

Suositukset toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Laaja-alaisen oppimisen osaamisalueisiin ja varhaiskasvatuksen oppimisen alueisiin nähden haastatteluista merkittävimpinä teemoina ja toiveina esiin nousivat tunnekasvatus eli sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen tähtäävät toimintatuokiot, kielen kehitykseen liittyvät tuokiot, sekä erilaisuuteen ja monimuotoisuuteen liittyvät tuokiot.

- Nämä toivotut toimintatuokioiden teemat voidaan luokitella kuuluvan Ylen Pikku Kakkosen varhaiskasvattajille suunnatuista toimintatuokioista seuraaviin oppimisen alueisiin (näiden kolmen oppimisalueen sisältöihin toivotaan siis haastattelujen perusteella eniten uutta, monipuolista ja saavutettavaa materiaalia):
 - Minä ja meidän yhteisömme
 - Kielten rikas maailma
 - Ilmaisun monet muodot.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA

- Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti
- Kielellisen kehityksen tukeminen
- Neurodiversiteetin huomioiminen
- Sosioemotionaalinen oppiminen

Suosituksat toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Varhaiskasvattajien haastatteluista ilmeni, että varhaiskasvatuksen kentällä huolta herättää nykypäivänä muun muassa varhaiskasvatusikäisten lasten tunnetaidot ja tunnesäätelyyn liittyvät haasteet – tunnekasvatuksen merkitys on nykypäivänä korostunut, ja näihin toivottaisiin lisää toimintatuokioita.

- Nykypäivänä lasten tunnesäätelyyn liittyvät haasteet ovat hyvin moninaisia, ja varhaiskasvatuskentällä näkyy myös neurodiversiteetin moninaistuminen – tietoisuutta nepsyhaasteista ja nepsylasten kanssa toimimisesta tulisi mielestämme lisätä koko varhaiskasvatuksen kentällä.
- Mielestämme toimintatuokioita tulisikin siis suunnitella siten, että ne tukisivat sekä neurotyypilliseksi että neuropoikkeaviksi kuvailtujen lasten kehitystä. Neuromoninaisuutta huomioivien toimintatuokioiden tulisi siis olla hyvin suoraviivaisia ja selkokielisiä – erilaiset neurotyypit kun voivat tulkita asioita hyvinkin eri tavoin.
- Tämän lisäksi toimintatuokioita tulisi suunnitella sensitiivisistä näkökulmasta siten, että lapset oppisivat ymmärtämään ja kunnioittamaan toistensa yksilöllisiä ominaisuuksia. Tällaisten yksilöiden erilaisia ominaisuuksia kunnioittavien ja painottavien toimintatuokioiden luominen ehkäisee myös syrjäytymistä lapsiryhmien sisällä.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA

- Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti
- Neurodiversiteetin huomioiminen
- Sosioemotionaalinen oppiminen

Suosituksat toimintatuokioiden jatkokehitykselle

Haastatteluista ilmeni yllä mainittujen toiveiden lisäksi myös se, että Ylen varhaiskasvattajille suunnitellut sisällöt eivät olleet kaikille entuudestaan tuttuja, tai ainakaan siltä osin, että varhaiskasvattajat olisivat itse niitä työssään hyödyntäneet.

- Haastateltavat olivat aidosti ilahuneita siitä, että Yle suunnittelee ja tuottaa tällaista sisältöä varhaiskasvattajien työn tueksi, mutta he ihmettelivät myös sitä, miksi sisältö ei ole levinnyt laajasti varhaiskasvattajien tietoisuuteen. Haastateltavat toivoivat, että näitä valmiita toimintatuokioita saataisiin paremmin alan ammattilaisten tietoisuuteen.
- Tätä tietoisuutta voitaisiin sekä haastateltavien että tätä kehittämistyötä tekevien opiskelijoiden mielestä lisättyä esimerkiksi luomalla säännöllisesti uutiskirjeitä, joissa kuvataan uusista materiaaleista, sekä materiaalipaketteja, joita voitaisiin jakaa suoraan varhaiskasvatusyksiköille.
- Esimerkiksi varhaiskasvatusyksiköiden johtajat voisivat halutessaan jakaa näitä materiaalipaketteja oman yksikkönsä varhaiskasvattajille. Myös sosiaalinen media tiedotusvälineenä nousi haastatteluissa esiin – sosiaalisen median kautta voidaan saavuttaa suuriakin kohderyhmiä. Näitä sosiaalisen median sisältöjä voitaisiin myös jakaa esimerkiksi varhaiskasvattajille suunnatuilla some-alustoilla, kuten esimerkiksi Facebookin varhaiskasvattajien ryhmissä, tai muilla sosiaalisen median alustoilla.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA

- Esteettömyys ja mukautuvuus

Suosituksat toimintatuokioiden jatkokehitykselle

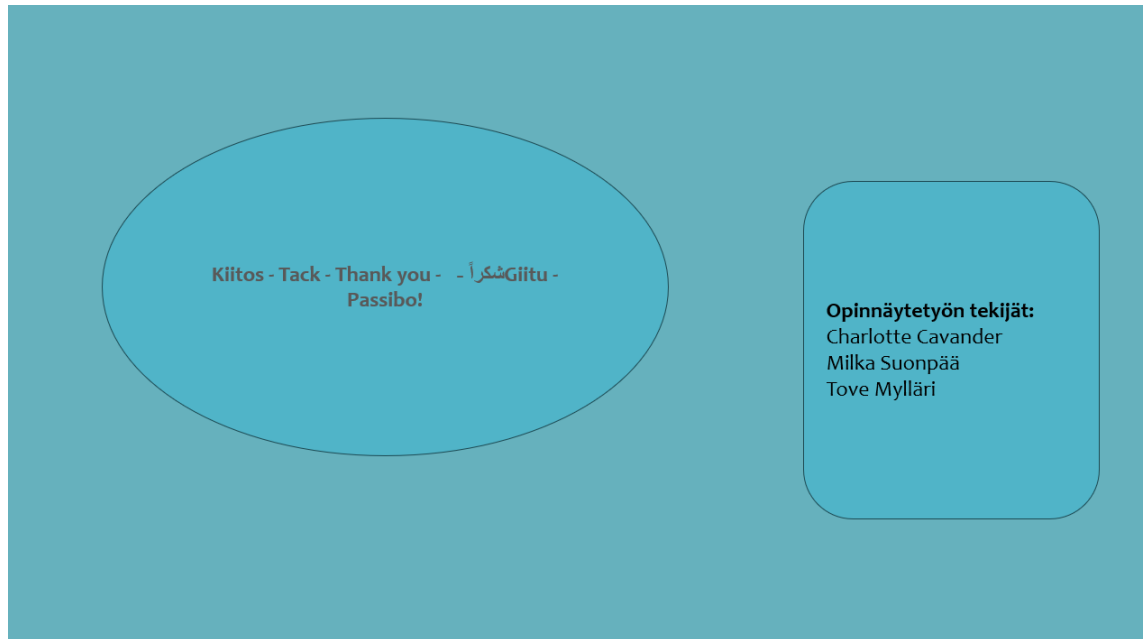
Haastatteluissa varhaiskasvattajat kertoivat, että hyödyntävät Ylen Pikku Kakkosen toimintatuokioita suomalaisen kulttuuriin liittyvien juhlahpyhien ja tapojen vahvistamiseen.

- Ylen tehtävänä on tuottaa ja tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista. Lisäksi Ylen tulee säilyttää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä.
- Tämän takia olisi mielestämme järkevää lisätä Varhaiskasvattajille-sivustolle teemoja, jotka sisältävät toimintatuokioita esimerkiksi vuodenaikakellon mukaisesti. Nämä toimintatuokiot voisivat tarjota ideoita varhaiskasvatukseen liittyen suomalaisiin juhlahpyhiin ja arjen tapakulttuuriin.

TEEMAT TÄSSÄ EHDOTUKSESSA
• Monipuolisuus ja kulttuurinen diversiteetti

Lähteet

- ADHD-liitto. 2023. Neurodiversiteetin ymmärtäminen tehostaa asiantuntijatyötä. Viitattu 22.2.2024 <https://adhd-liitto.fi/neurodiversiteetin-ymmartaminen-tehostaa-asiantuntijatyota/>.
- Ahonen, L. & Roos, P. 2021. Untuvikot: alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. E-kirja [Ellibs](#)-kirjapalvelussa. Jyväskylä: PS-kustannus. Vaatii käyttäjätunnuksen.
- Autismiliitto. 2023. Neurokehitykselliset häiriöt. Viitattu 23.2.2024 <https://autismiliitto.fi/autismi/erilaista-autismia/neuropsykiatriset-hairiot/>.
- Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2022:2a. 3. muutettu painos. Turenki: [Hansaprint Oy](#). Saatavilla https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf
- [Puusa, A.](#) & [Juuti, P.](#) 2020. Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa [Puusa, A.](#) & [Juuti, P.](#) (toim.) 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus Oy
- [Järvinen, P.](#) 2023. Tekoäly ja minä: Ihmisenä tekoälyn aikakaudella. Helsinki: Tammi.
- Yle. Ylen vastuullisen tekoälyn periaatteet. <https://yle.fi/aihe/s/10005659>.
- Yle. Mitä Ylen kulttuuritehtävä tarkoittaa? Viitattu 25.2.2024. <https://yle.fi/aihe/s/10003317>

LIITE 4: Saatekirje.

2024

Osallistuminen sosionomiopiskelijoiden haastatteluun osana opinnäytetyötä

Sosionomin opintoihin sisältyy opinnäytetyö, jonka yhtenä osaamistavoitteena on osata käyttää soveltuvia menetelmiä kehittämis- ja tutkimustyössä.

Opiskelijaryhmämme tekee opinnäytetyötä Ylen Pikku Kakkoselle.

Kehittämistyössä selvitämme, miten varhaiskasvattajille suunnattuja valmiita toimintatuokioita hyödynnetään varhaiskasvatuksen työkentällä ja millaiselle materiaalille olisi vielä tarvetta.

Olet osallistumassa sosionomiopiskelijoiden pitämään haastatteluun osana opinnäytetyötä keväällä 2024. Haastattelu toteutetaan etänä.

Opinnäytetyötä tekevät opiskelijat:

Charlotte Cavander

sosionomiopiskelija, charlotte.cavander@edu.turkuamk.fi

Tove Mylläri

sosionomiopiskelija, tove.t.myllari@edu.turkuamk.fi

Milka Suonpää

sosionomiopiskelija, milka.suonpaa@edu.turkuamk.fi

Opiskelijoiden ohjaaja:

Tiina Suni

tiina.suni@turkuamk.fi

Video- ja äänitallennus

Haastattelun video ja ääni tallennetaan, sekä myöhemmin aineistosta tehdään kirjallinen litterointi. Opiskelijoilla on vaitiolovelvollisuus eikä tallenteista ilmene tunnistettavia henkilötietoja. Haastattelussa kerätään haastateltavien varhaiskasvatuksen ammattilaisten omakohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä laadullista analyysia varten. Haastateltavat osallistuvat haastatteluun yksityishenkilönä, eikä aineistoon kerätä tietoja haastateltavien työnantajista tai heidän toiminnastaan. Haastatteluaineisto säilytetään siten, että haastateltavien anonymiteetti säilyy ja tallenteisiin on pääsy ainoastaan opinnäytetyötä tekevillä opiskelijoilla ja työtä tarkastavilla opettajilla. Tallenteita hyödynnetään vain tämän opinnäytetyön haastatteluaineiston analysoinnissa ja tulosten koostamisessa. Mikäli haastatteluista otetaan suoria sitaatteja, ne ovat täysin anonymisoituja. Haastattelun käytänteet ja haastatteluaineiston analysointi tapahtuvat Suomessa ja noudattavat Suomen lakeja, sekä EU:n tietoturva-asetuksia. Tallenteita säilytetään opinnäytetyön prosessin ajan Ylen toimesta, voit tutustua Ylen tietosuojalausekkeeseen täältä:

<https://yle.fi/aihe/s/yleisradio/tietosuojalauseke>.

Tallenne poistetaan Ylen pilvipalvelussa sijaitsevasta säilytyspaikasta haastatteluaineiston analysoinnin jälkeen keväällä 2024.

Haastattelun alussa kysymme lupaa videointi- ja äänitallennukseen. Voit halutessasi peruuttaa suostumuksesi ja pyytää haastattelumateriaalin poistamista.